

Ranja Taipale

Vyötärökorsetin kaavoitus piensarjatuotantoa varten

Case Belle Modeste Oy

Tekijä Otsikko Sivumäärä Aika	Ranja Taipale Vyötärökorsetin kaavoitus piensarjatuotantoa varten Case Belle Modeste Oy 33 sivua + 5 liitettä 6.4.2011
Tutkinto	Vestonomi
Koulutusohjelma	Vaatetusalan koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	
Ohjaajat	TaM Raija Mikkonen FM Pirjo Ranta Yrittäjä Mari-Pilvi Junikka
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda suomalaiselle korsettien valmistukseen erikoistuneelle yritykselle, Belle Modeste Oy:lle vyötärökorsetin kaavoitus kokoihin 34–48 piensarjatuotantoa varten. Yritys on tähän asti valmistanut kaikki korsetit mittatilaustyönä, joten heillä ei tätä ennen ole ollut sarjatuotantoon soveltuvia kaavoja tai mittataulukoita. Koska korsetin on tarkoitus kaventaa käyttäjänsä ympärysmitoista useita senttimetrejä pois, oli myös selvitettävä, kuinka naisvartalot muokkautuvat korsetin avulla, jotta korsetista saataisiin istuva erikokoisille naisille.</p> <p>Opinnäytetyön päätutkimusaineistona olivat Belle Modeste Oy:n mittatilauskorsettiasiakkaiden kaavat ja mittatiedot. Niistä saatiin 98 naisen vertailukelpoiset tiedot, joiden avulla määritettiin kuinka paljon erikokoisten naisten rinnan alapuolen ympäryys, vyötärön ympäryys ja ylälantion ympäryys olivat pienentyneet korsetin avulla. Lisäksi haastateltiin Belle Modeste Oy:n Mari-Pilvi Junikkaa sekä Omnia -aikuisopiston lehtori Pauliina Oksalaa, joka opettaa mm. korsettien kaavoitusta. Alan kirjallisuutta käytettiin myös hyväksi. Tutkimusaineiston avulla saatiin selville, että naisten vyötäröt kapenevat enemmän isokokoisilla naisilla kuin pienikokoisilla naisilla, koska isokokoisilla naisilla on enemmän ns. pehmeää massaa, jota pystytään korsetin avulla siirtämään.</p> <p>Naisten vaatetuksen mittataulukko N-2001 apuna käyttäen luotiin Belle Modeste Oy:lle perusmittataulukko kokoihin 34–48. Sen pohjalta tehtiin kaava vyötärökorsetille tutkimuksessa saatuja tietoja apuna käyttäen. Kaava sarjottiin kokoihin 34–48 korsetin kaavalle luotujen sarjontasääntöjen avulla. Valmis kaava tulee käyttöön Belle Modeste Oy:lle. Varsinaiset kaavat, mittataulukot ja sarjontasäännöt ovat yrityksen toiveesta salaisia. Opinnäytetyön tutkimus ja sen tulokset ovat kuitenkin varmasti kiinnostavia kaikille korseteista ja kaavoituksesta kiinnostuneille.</p>	
Avainsanat	korsetti, kaavoitus, sarjonta, Belle Modeste Oy

Author	Ranja Taipale
Title	Making Corset Patterns to a Small-Scale Serial Production for Belle Modeste Ltd.
Number of Pages	33 pages + 5 appendices
Date	4 April 2011
Degree	Bachelor of Fashion and Clothing
Degree Programme	Degree Programme in Fashion and Clothing
Specialisation option	
Instructors	Raija Mikkonen, MA Pirjo Ranta, MA Mari-Pilvi Junikka, Entrepreneur
<p>The main purpose of the present thesis was to create a corset pattern in sizes 34-48 to a small scale serial production for Belle Modeste Ltd. The company has so far produced only bespoke corsets and they do not have patterns or measurement charts for the serial production. Belle Modeste Ltd. corsets are supposed to take off several centimeters off their wearers waists. Therefore, I also had to find out how women's bodies change when wearing a corset in order to make the ready-made corset fit different kinds of bodies.</p> <p>The main research material for this thesis was Belle Modeste Ltd.'s old bespoke customer's patterns and measurements. From the collected information I was able to define how much women's chest, under chest, waist and upper hip circumference had changed when wearing a corset. I also interviewed Mari-Pilvi Junikka from Belle Modeste Ltd. And Pauliina Oksala who works as a lecturer in Omnia Vocational College and teaches corset making among other things. I also studied literature in the field. With the aid of research material, I concluded that women's waist circumference can be decreased more with larger women than smaller women. This occurs because larger women have more soft tissue in them that can be easily moved when a corset is tightened on them.</p> <p>With the aid of the measurement chart named Measurement Chart for Women's Clothing N-2001, I developed a basic measurement chart including the sizes 34-48 for Belle Modeste Ltd. Based on this chart and the research material, I made the pattern for the waist corset. The corset pattern was graded to sizes 34-48. Belle Modeste Ltd. will be using this pattern in a small-scale serial production to sell ready-made corsets. The actual patterns, measurement charts and gradings are classified due to Belle Modeste Ltd.'s wishes. However, the study and its conclusions will be informative to anyone interested in corset making and pattern grading.</p>	
Keywords	corset, pattern making, grading, Belle Modeste Ltd.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Työhön liittyviä termejä	3
3	Belle Modeste Oy	4
4	Korsettien lyhyt historia	5
4.1	Antiikista 1500-luvulle	5
4.2	Barokki ja rokokoo	8
4.3	1800-luvun tiimalasivyötäröt	10
4.4	1900-luku ja korsetin katoaminen	13
4.5	Korsetin uusi tuleminen	16
5	Tutkimusmenetelmät ja tiedon hankinta	18
6	Mitoituksen ja kaavoituksen luominen vyötärökorsetille	19
6.1	Korsetin mitoituksen ongelmia	19
6.2	Asiakasrekisterin tutkinta ja siitä tehdyt päätelmät	20
6.3	Korsetin kaavoitus Belle Modeste Oy:lle	22
6.4	Sovitukset	26
6.5	Korsetin sarjonta	29
7	Loppupäätelmät	31
	Lähteet	33
	Liitteet	
	Liite 1. Pauliina Oksalan sähköpostihaastattelu	
	Liite 2. Perusmittataulukko vyötärökorsetille (salainen)	
	Liite 3. Vyötärökorsetin sarjontasääntötaulukko (salainen)	
	Liite 4. Vyötärökorsetin kaavat (salainen)	
	Liite 5. Vyötärökorsetin kaavojen sarjontapisteet ja sarjontasäännöt (salainen)	

1 Johdanto

Idea opinnäytetyöhön lähti omasta kiinnostuksestani kaavoitukseen ja erityisesti korsettien valmistukseen. Ystäväni Senja Kuuren kautta sain tietää, että hänen korsettien mittatilausvalmistukseen erikoistunut työpaikkansa Belle Modeste Oy saattaisi tarvita apua kaavoitukseen liittyvissä asioissa. Keskusteltuani aiheesta yrityksen yhden perustajan, Mari-Pilvi Junikan kanssa sain selville, että heillä on tarve saada kaavoitus ja sarjonta usealle valmiiksi suunnitellulle hameelle ja yhdelle vyötärökorsetille (Junikka 2011a). Oman kiinnostukseni ja ammattitaitojeni vuoksi päädyin valmistamaan heille kaavoituksen vyötärökorsetille piensarjatuotantoa varten. Työ oli haastava, koska Belle Modeste Oy:lla ei tätä ennen ole ollut käytössään mitään omia mittataulukoita tai sarjatuotantoon soveltuvia kaavoja, joita olisin voinut käyttää apuna vyötärökorsetin kaavan teossa.

Koska Belle Modeste Oy:n korsetit on tarkoitettu kiristämään käyttäjänsä vyötäröltä useita senttejä pois, tiesin jo heti alussa korsetin kaavoituksen suurimpia ongelmia olevan se, kuinka paljon erikokoisten naisten vyötäröitä voisi korsetin avulla kiristää kaapeammaksi. Oman kokemukseni perusteella tiesin, että yleensä isompikokoisilta henkilöiltä pystyy kiristämään vyötäröltä useamman sentin pois kuin pienempikokoisilta henkilöiltä. Tämän määrittelemiseksi sain onneksi apua Belle Modesten vanhoista asiakastiedoista, joissa oli tallessa lähes 300 vanhan mittatilauskorsettiasiakkaan mitat ja kaavat. Niitä tutkimalla pystyin selvittämään, kuinka paljon naisten vyötäröt ovat kaventu-neet korsetin avulla. Asiakkaiden kaavoista sain myös suuresti apua korsetin kaavoituk-

seen. Lisäksi haastattelin korsetin kaavoitusta opettavaa Pauliina Oksalaa hänen korsetin kaavoitukseen liittyvistä tiedoistaan.

Opinnäytetyössäni käyn myös läpi lyhyesti korsetin historiaa länsimaisesta näkökulmasta. Historian tuntemalla tietää paremmin, miten erimuotoiseksi naisen vartaloa on muokattu eri aikoina ja miksi näin on ollut. Keskityn historiaosuudessa erityisesti korsettien kaavoituksen ja materiaalien muutoksiin. Korsetin kaavoitus ja käytetyt materiaalit ovat olennaisesti vaikuttaneet siihen, minkä malliseksi naisen vartaloa on muokattu. Kerron myös hiukan korsetin sosiologisesta historiasta, mutta siitä enemmän kiinnostuneille suosittelen Valerie Steelen *The Corset: a Cultural History* -kirjaa.

Kaavan valmistus aloitettiin perusmittataulukon luomisesta Belle Modeste Oy:lle. Asiakasrekisteristä saatujen tietojen avulla määritin, kuinka paljon erikokoisten naisten vyötäröt kaventuvat korsetin avulla. Perusmittataulukon mittoihin tein tarvittavat vähennykset ja näiden mittojen avulla piirsin kaavan, jonka istuvuuden ja toimivuuden varmistin valmistamalla sovituskappaleet koista 36 ja 44. Sovituskappaleita sovitettiin useille henkilöille. Sovitusten jälkeen korjasin koon 36 kaavan ja sarjoin sen Gerber Accumark -ohjelmalla muihin kokoihin. Sarjonnan toimivuuden varmistin vielä toisella sovituksella.

Työn lopputuloksena on valmis vyötärökorsetin kaava, joka on sarjottu kokoihin 34–48. Sitä käyttäen Belle Modeste Oy pystyy valmistamaan vyötärökorsetteja piensarjatuotantona myyntiin. Varsinaiset kaavat, mittataulukot ja sarjontasäännöt ovat yrityksen toiveesta salaisia. Työssä on kuitenkin kerrottu, kuinka lopputuloksiin on päästy, joten uskoisin työstä olevan hyötyä muillekin korsettien kaavoituksesta ja sarjonnasta kiinnostuneille.

2 Työhön liittyviä termejä

Korsetti

Tässä työssä korsetilla tarkoitetaan yhdestä tai useammasta joustamattomasta kangaskerroksesta valmistettua vartaloa muokkaavaa vaatekappaletta, joka on tuettu korsettiluilla. Korsetti voi olla olkaimellinen, mutta yleensä se on olkaimeton ja ulottuu rinnan päälle tai alle. Korsetissa on myös nyörytys, jonka avulla vartaloa voidaan muokata suuriakin määriä kiristämällä nyörytystä tiukemmalle.

Vyötärökorsetti

Vyötärökorsetti on yleensä aivan rinnan alapuolelle päättyvä olkaimeton korsetti. Vyötärökorsetti on ihanteellinen malli eri vartalotyypeille, koska se antaa rinnan olla luonnollisena, mutta kaventaa vyötäröä ja korostaa lantiota.

Korseletti

Korseleteiksi nimitän tässä työssä korsettia kevyempirakenteisia vaatekappaleita, jotka on saatettu jopa valmistaa joustavasta kankaasta. Korseletilla ei pysty kaventamaan vyötäröä suuria määriä, vaan se enemmänkin tasoittaa vartaloa ja korostaa vyötäröä.

Korsetinluu

Korsetin valmistuksessa käytetään tukemiseen eri materiaaleista valmistettuja luita, jotka pitävät korsettikankaan suorana ja auttavat vartalon kaventamisessa. Luumateriaali on alun perin ollut valaanluuta, joka on oikeastaan valaan hetuloista leikattua n. 0,5 cm leveää listaa. Muita käytettyjä materiaaleja ovat olleet mm. rottinki, luu, metalli ja muovi. Nykyisin yleisimmin ovat käytössä metallista valmistetut luut, joita on spiraaliluita ja suoria luita, sekä muoviluut. Metalliset spiraaliluut on valmistettu kiertämällä metallilankaa spiraaliksi ja litistämällä se. Spiraaliluut taipuvat sivusuunnassa joka suuntaan ja soveltuvat hyvin kaareviin saumoihin. Metalliset suorat luut taipuvat ainoastaan sivuttain kahteen suuntaan ja antavat enemmän tukea. Muoviluut eivät kestä suurta korsetin kiristystä, koska ne jäävät taipuessa muotoonsa ja pahimmillaan murtuvat tai katkeavat.

Plansetti

Plansetti on korsetin eteen tuleva metallinen tuki, joka koostuu kahdesta metallisesta luusta, joista toisessa on tapit ja toisessa lenkit. Plansetin avulla korsetti voidaan avata

ja sulkea helposti edestä. Tämä mahdollistaa korsetin helpon pukemisen ja riisumisen silloin, kun korsetin nyörit ovat keskellä takana.

Muutosarvo

Muutosarvoilla tarkoitetaan mittataulukossa olevien kokonumeroiden eri mittojen välisiä eroja (Harjunpää & Kuoppala 2001, 153).

Sarjontapiste

Kaavan kohta, johon tehdään muutosarvon perusteella määritelty pituus- ja leveys-suuntainen eli x:n ja y:n mukainen muutos (Harjunpää & Kuoppala 2001, 153).

Sarjontasääntö

Sarjontasääntö on x:n ja y:n laskentaperuste (Harjunpää & Kuoppala 2001, 153).

3 Belle Modeste Oy

Mari-Pilvi Junikka ja Aurora Raiskinen-Kujanen perustivat Belle Modeste Oy:n vuonna 2004. Yrityksen pääliiketoimintana on siitä lähtien ollut valmistaa mittatilauskorsetteja sekä design-mittatilausvaatteita. (Korsettiliike Belle Modeste 2007a.) Belle Modeste Oy jälleenmyy myös Kiss Me Deadlyn korsetteja, lantioliivejä ja sukkanauhavöitä sekä Gion saumasukkia (Korsettiliike Belle Modeste 2007b). Belle Modeste toimii korsettitarvikkeiden maahantuojana ja tukkumyyjänä muille korsettien valmistajille (Korsettiliike Belle Modeste 2007a).

Yrityksen kohderyhmä on itsestään ja ulkonäöstään kiinnostunut nainen, joka haluaa myös hemmotella itseään. Varsinaista tarkempaa määrittelyä on kuitenkin vaikea tehdä, koska asiakkaat ovat hyvin erityyppisiä. (Kuure 2008, 73.) Belle Modeste Oy:llä on oma korsettimallisto, mutta asiakkaat voivat myös tilata omien toiveidensa mukaisia korsetteja (Korsettiliike Belle Modeste 2007a). Suosituin korsettimalli on musta vyötärökorsetti sen monikäyttöisyyden vuoksi (Kuure 2008, 73).

Yrityksen arvoihin kuuluvat korkea laatu, yksilölliset ja tyylikkäätkratkaisut sekä hyvä palvelu. Belle Modeste Oy pyrkii lisäämään korsettietoutta olemalla mukana mm. monissa suomalaisissa messutapahtumissa. Belle Modeste pyrkii edistämään oikeiden kor-

settien uutta tulemista arki- ja juhlapukeutumisessa. (Korsettiliike Belle Modeste 2007a.)

4 Korsettien lyhyt historia

Korsetti oli tärkeä osa naisen muodinmukaista pukeutumista liki 400 vuoden ajan. Sii-
täkin huolimatta korsetteja on aina pidetty epämukavina ja terveydelle haitallisina. Ny-
kyään korsetin katsotaan olleen 1800-luvulla jopa välineenä naisten alistamiseen ja
seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Korsetin käytöllä oli kuitenkin myös positiivisia vaiku-
tuksia. Sen käyttö oli merkinä sosiaalisesta statuksesta, kunniallisuudesta ja säädylli-
syydestä, kauneudesta, nuoruudesta ja eroottisesta vetovoimasta. (Steele 2005, 1.)

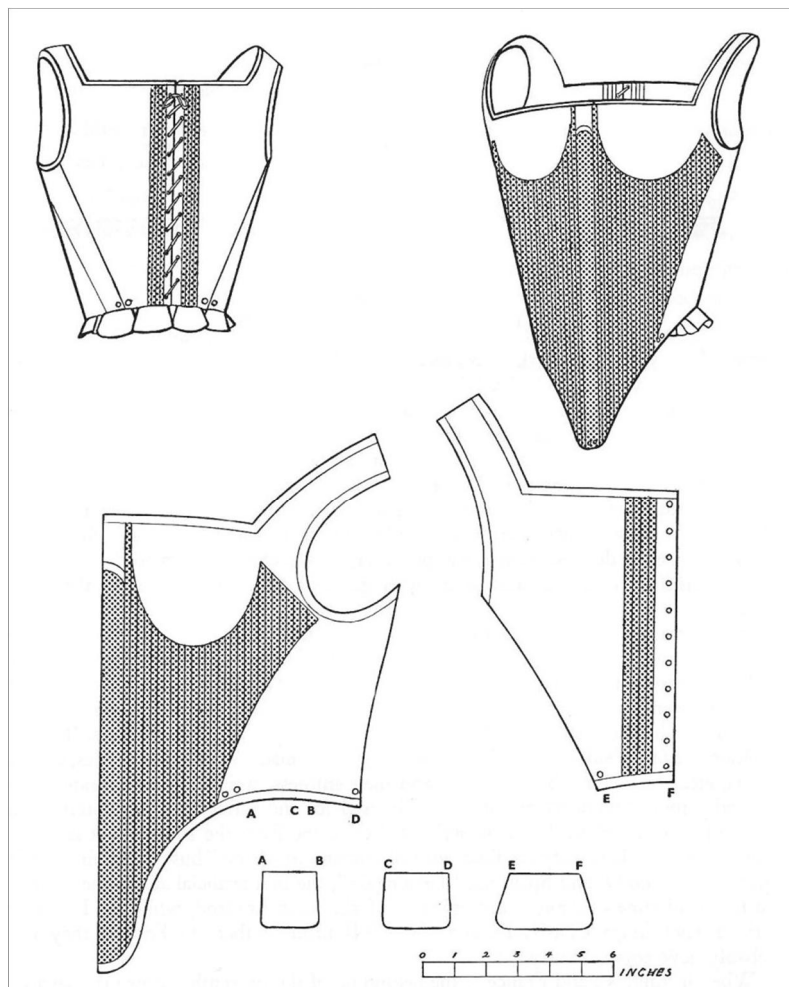
4.1 Antiikista 1500-luvulle

Antiikin minolaista Kreetaa on jo pitkään pidetty korsetin syntysijana. Knossoksen pa-
latsin kaivausten myötä löydettiin useita patsaita ja seinämaalauksia esittämässä naisia
vyötäröä kaventavassa yläosassa, jotka jättivät rinnat paljaiksi (Kuva 1). Myös Roomas-
ta ja Pompeijista on löydetty mosaiikkeja ja seinämaalauksia, joissa naisilla on kangas-
ta kiedottuna rintojen ympärille. (Steele 2005, 4.) Ei kuitenkaan voida olla varmoja,
olivatko nämä vaatekappaleet varsinaisen korsetin kaltaisia, koska yhtään varsinaista
tällaista vaatetta ei ole säilynyt. On myös mahdollista, että taiteilijat ovat liioitelleet
naisten vyötärön kapeutta valmistaessaan Kreetan patsaita ja seinämaalauksia.

Kuva 1. Knossoksen palatsista löydetty käärmejumalatarta esittävä patsas n. 1600 e.K.r. (Fontanel 1997, 10).

Varsinaisten korsettien syntypaikkana katsotaan olevan 1500-luvun Espanja ja Italia. Renessanssin aikana muodin mukainen vaateetus muuttui naisilla hyvin istuvaksi ja yläosat usein suljettiin nyöriyksillä kunnon istuvuuden aikaansaamiseksi. Pukukangas oli helpompi saada pysymään sileänä ja vartalon mukaisena, jos alla oli vartaloa tukeva vaatekappale. 1500-luvulla aristokraatit alkoivatkin käyttää kangasliivejä, joita tuettiin valaanluulla, sarvella ja kovetetulla puuvillakankaalla (Kuva 2). Aluksi valaanluita laitettiin ainoastaan keskelle eteen ja myöhemmin myös sivuille. (Steele 2005, 6-7.) Eteen tulevasta luusta käytettiin nimitystä busk ja se voitiin valmistaa puusta, luusta, valaanluusta, metallista tai norsunluusta. Busk oli yleensä ylhäältä leveämpi ja se oli kauniisti koristeltu. (Waugh 2004, 19.)

Kuva 2. Korsetti 1600-luvun alusta (Waugh 2004, 18).

1500-luvulla ja hiukan myös sen jälkeen korsetti ei ollut ainoastaan alusvaate. Korsetteja käytettiin myös päällysvaatteena ja niissä oli olkaimet, joihin pystyttiin kiinnittämään myös hihat. Korsetin sulkeva nyöriyks oli edessä tai takana ja edessä ollessa se

saattoi olla osittain avoin. Nyöriksen päälle tai alle laitettiin silloin koristeellinen kolmion muotoinen kangaskappale eli stomacher. Korsettikankaat olivat yksivärisiä tai koristeellisia ja myös nahasta valmistettiin korsetteja. Korsetti oli muodoltaan kartiomainen ja lantiolle toivat tilaa korsetin helmassa olevat suikaleet. (Steele 2005, 8-9.) Korsetissa saattoi olla vain sivusaumat antamassa muotoa. Helma oli tyypillisesti edestä hyvin pitkä ja kapeni suipoksi keskeltä. Korsetista käytettiin ranskankielessä nimitystä "corps" ja englanninkielessä nimitys oli "pair of bodys". (Waugh 2004, 17–19.)

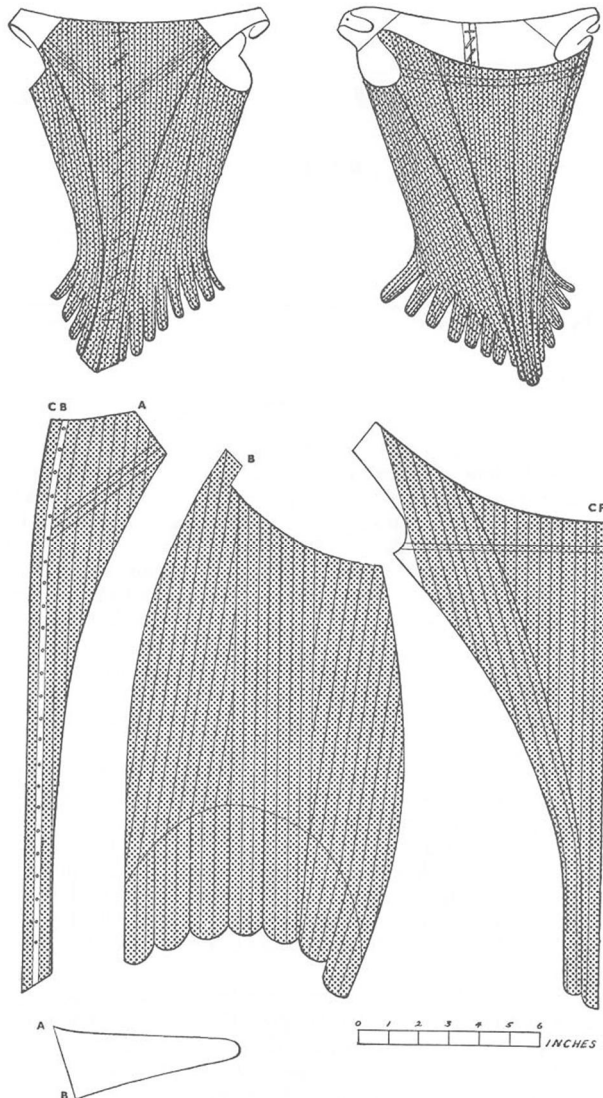
1500-luvun loppupuolelta on säilynyt muutamia metallista valmistettuja korsetteja (Kuva 3). Nämä kidutusvälineiltä näyttävät metallikehikot eivät kuitenkaan ole olleet yleisessä käytössä kapeamman vyötärön saamiseksi, vaan niitä on luultavasti käytetty ortopedisista syistä korjaamaan skolioosia tai muita vartalon epämuodostumia. Nykypäivänäkin skolioosin hoitoon käytetään lievempiä versioita näistä renessanssin ajan ortopedisista korseteista. (Steele 2005, 4-5.)

Kuva 3. Metallikorsetti noin vuodelta 1590 (Steele 2005, 4).

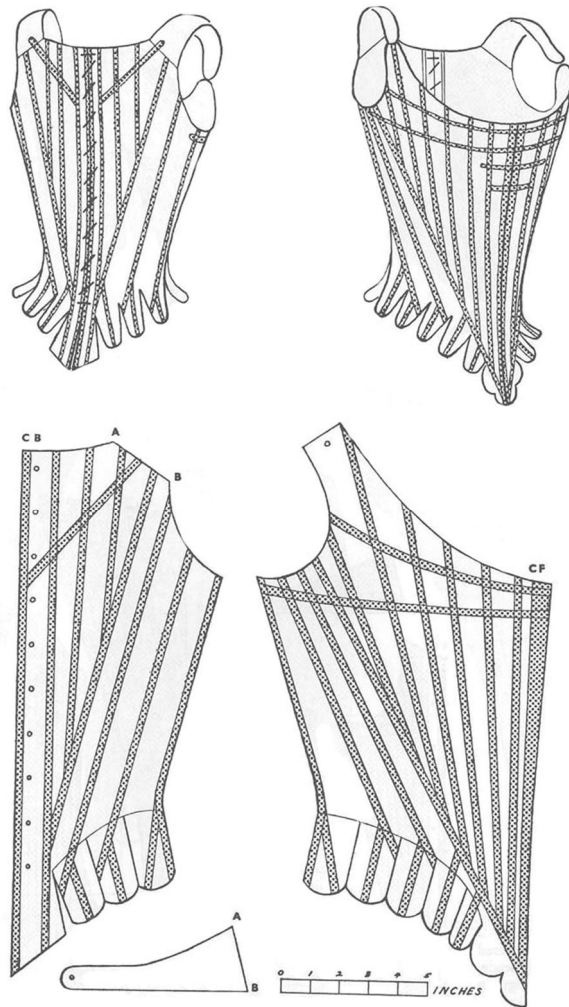
4.2 Barokki ja rokokoo

1600-luvun alkupuolella korsetin muoto pysyi samana kuin edellisellä vuosisadalla, ainostaan päntie madaltui edessä. 1650-luvulla muodissa oli laaja päntie, minkä vuoksi korsetin olkaimet olivat enemmän käsivarren päällä kuin olkapäällä (Kuva 4). Olkaimet kuitenkin palasivat pian olkapäille muodin mukaisen pänttien muuttuessa neliskanttisemmaksi. (Waugh 2004, 19–21.) 1700-luvulla päntie madaltui edestä entisestään ja korsetti litisti ja työnsi rinnat esiin päntielle puvun juuri ja juuri peittäessä nännit (Waugh 2004, 41). Uuden vuosisadan myötä korsetin nimitys muuttui. Englannissa korsetti oli "pair of stays" ja Ranskassa "corps", jota käytettiin 1700-luvun loppuun asti. (Waugh 2004, 19–21.)

Kuva 4. Leveäpänteinen kokonaan luutettu puvun miehustana käytetty korsetti 1680-luvulta (Waugh 2004, 38).

1600-luvun loppupuolella korsettiin lisättiin etusivuun saumat kädenteiltä helmaan. Luiden määrä kasvoi ja korsetteja oli kokonaan luutettuja, joissa luita oli vieri vieressä, tai puoliluutettuja, joissa luiden väliin jätettiin yhden tai useamman luun levyinen väli. 1600-luvun lopussa korsetin pystysaumojen määrä lisääntyi ja rintojen kohdalle saatiin lisätä muutama poikittainen luu antamaan rintakehälle pyöreän muodon. 1700-luvun puolella korsettiin laitettiin useita poikittaisia luita rinnan kohdalle, kädenteille tai lapaluiden päälle kartiomaisen muodon aikaansaamiseksi. 1700-luvun jälkimmäisellä puoliskolla korsetin valmistajat huomasivat, että oikean muodon saattoi saada aikaan ainoastaan asettamalla luut oikeaan asentoon, eikä saumoja tarvittu niin paljoa. Korsetit alettiin valmistaa vain etu- ja takakappaleesta sekä olkainkappaleista (Kuva 5). Matlampi, rinnat esille tuova pääntie, joka tuli muotiin 1700-luvulla, myös antoi vähentää saumoja, koska rinnan kohdalle ei tarvittu korsettiin niin paljon muotoa. (Waugh 2004, 37–41.)

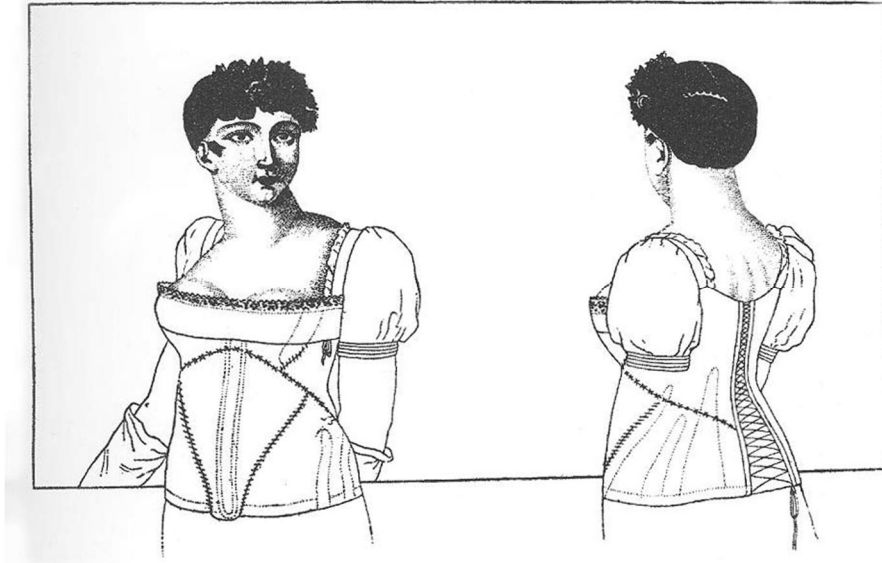
Kuva 5. Korsetti vuodelta 1776 (Waugh 2004, 40).

Korsetin käyttö aloitettiin jo lapsena, koska sen katsottiin auttavan suoran vartalon kasvamisessa. Korsetit olivat myös ehdottomasti yläluokan käytössä. Aristokraattien sosiaalinen elämä oli tarkkaan määriteltyä ja käytöksen ja ulkonäön piti noudattaa tiettyä normistoa. Näin ollen korsetin katsottiin kuuluvan olennaisena osana ylemmän kansanluokan vaatetukseen, kun taas tavallinen kansa ei ollut sidottu etikettiin ja joutui taipumaan työhön ja vaikeuksiin, ja ei näin ollen voinut käyttää korsettia. (Steele 2005, 12–13.) 1700-luvun puolella Ranskassa korsetin jatkuva käyttö väheni ja löysempien pukujen alla nyörejä saatettiin löyhentää. Englannissa sen sijaan korsetti oli näkyvä merkki tiukasta moraalista ja kaikki naiset kansanluokkaan katsomatta käyttivät jonkinlaista korsettia. (Steele 2005, 26–27.)

Vuosisadan loppupuolella vyötärö alkoi nousta ylemmäs ja muotipuvusta tuli kevyempi. Korsetit myös lyhenivät ja yksinkertaisempia ja kevyempiä korsetteja alkoi tulla täysluutettujen ja puoliluutettujen rinnalle. Korsetin helmassa olevat suikaleet saatettiin jättää kokonaan pois korsetin helman noustessa reilusti vyötärön yläpuolelle. Vuosisadan lopussa Ranskan vallankumouksen ihannoidessa antiikin tyyliä pukumuoti muuttui naisilla täysin. Korsetit yksinkertaistuivat yhä enemmän tai jäivät kokonaan pois käytöstä. Noin 300 -vuoden ajan naiset olivat ahtaneet itsensä korsettiin ja nyt sen aika näytti olevan ohi. (Waugh 2004, 45.)

4.3 1800-luvun tiimalasivyötäröt

1800-luvun alussa antiikin ajan luonnollisen vartalon ollessa muoti-ihanteena korsetin käyttö katosi täysin niiden onnekkaiden kohdalla, joilla oli hyvä vartalo. Ne, jotka tarvitsivat vartalolleen tukea näyttääkseen samalta kuin muodin mukainen hoikka pyöreärintainen nainen, joutuivat edelleen turvautumaan korsetin antamaan tukeen. Korsetin leikkaus ja vartalolle antama muoto kuitenkin muuttui suuresti 1700-luvun korsettista (Kuva 6). (Waugh 2004, 75.) Korsetti piteni alas lantiolle ja aluksi lantion muoto saatiin lisäämällä kiiloja kankaaseen leikattuihin halkioihin ja myöhemmin korsetin kappaleet muotoiltiin mukailemaan lantion muotoja. Rintojen piti näyttää luonnollisen pyöreiltä ja olla nuorekkaasti ylhäällä, joten niille annettiin myös tilaa kiiloilla. 1800-luvun alkupuolella korsetit olivat ainoastaan alusvaatteena ja niiden värinä oli lähes aina siiveellisyyteen liitetty valkoinen. Materiaalina oli puuvilla, pellava tai silkki. Korsetin edessä oli busk ja nyörit olivat takana. (Steele 2005, 39.)

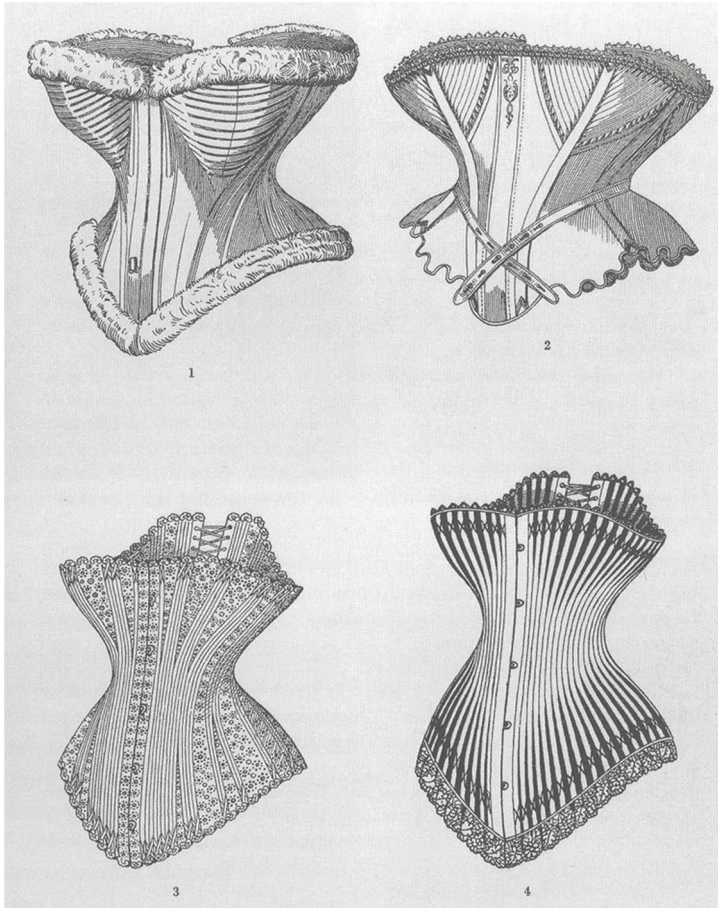
Kuva 6. Korsetti vuodelta 1810 (Steele 2005, 31).

Ranskassa korsetista käytössä ollut nimitys "corps" katosi täysin ja kaikki tiukat vartaloa muokkaavat vaatekappaleet tunnettiin nimellä "corset" tästä lähtien. Englannissa otettiin myös corset käyttöön, mutta vanha "stays" nimitys esiintyi myös edelleen. (Waugh 2004, 75.)

1820-luvulla empire-muodin vaihtuessa biedermeieriin muodikkaan puvun vyötärö palasi takaisin luonnolliselle paikalleen ja kapeasta vyötäristä tuli taas ihanne. Helmojen myös levetessä korsetin helma nousi ylemmäs, koska lantiolle ei tarvittu niin paljoa tukea. Vuosisadan puolivälissä korseteissa olevat kiilat myös lähes katosivat ja oikea muoto saatiin leikkaamalla korsetti 7:stä tai jopa 13 palasta, jotka levenivät kapealta vyötäröltä lantiolle ja rinnoille. (Waugh 2004, 79.)

1800-luvun aikana korsetin käyttö tuli mahdolliseksi yhä laajemmalle asiakaskunnalle teollisen vallankumouksen ja muodin massaleviämisen johdosta (Kuva 7). Yhteiskunnan poliittisen rakenteen muuttuessa ennen ainoastaan aristokraateille kuuluvasta ihannevirtalosta tuli kaikille naisille kuuluva oikeus. Korsetilla haluttiin tuoda vartalon parhaat puolet esiin ja häivyttää huonoja kohtia. Korsetin katsottiinkin olevan tärkeä osa naiskauneutta. Roikkuva vatsa ja roikkuvat rinnat saatiin korsetilla kuriin ja pieni-rintaiset naiset saattoivat sujauttaa toppauksia korsettiensa sisään naisellisten kurvien

luomiseksi. Naiset kuitenkin halusivat mukavampia korsetteja, ja 1800-luvun aikana kehitettiin mitä moninaisimpia patentteja terveellisistä korseteista. (Steele 2005, 36–43.)

Kuva 7. Korsetteja vuosilta 1867–1878 (Steele 2005, 47).

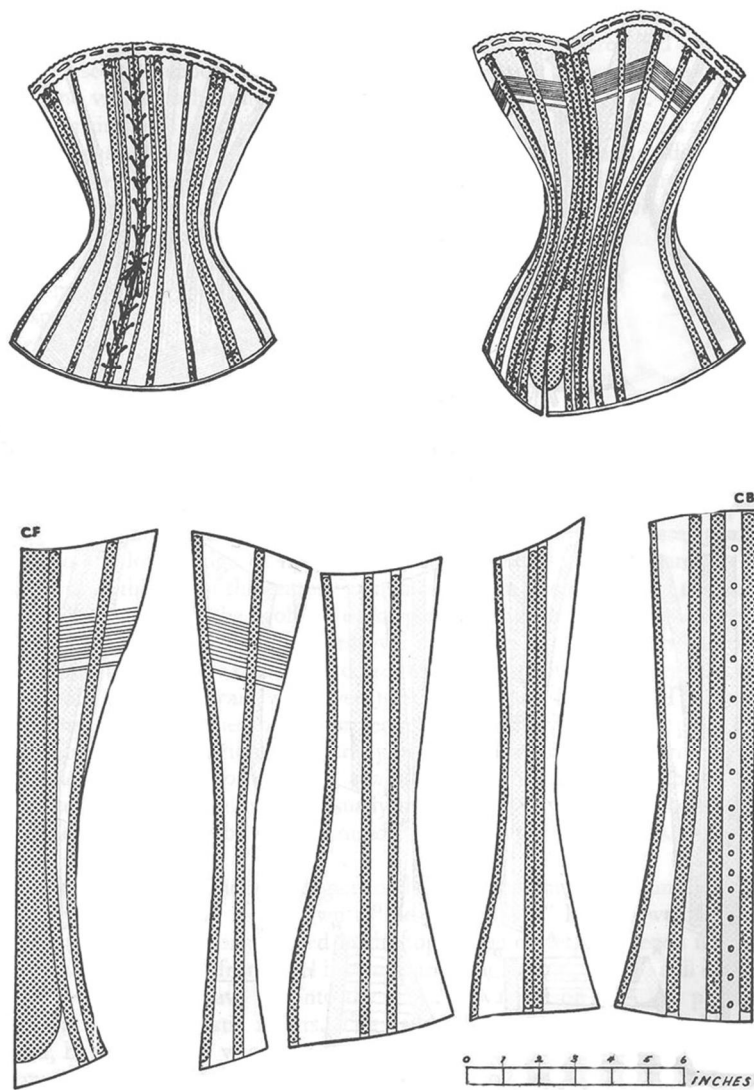
Yksi tärkeimmistä uudistuksista oli buskin korvaava korsetin eteen tuleva aukeava metalliplansetti, joka mahdollisti korsetin helpon pukemisen ja riisumisen. Plansetti keksittiin 1829 ja vuonna 1849 patentoitiin nykyisinkin käytössä oleva tappi-lenkki -plansetti. Vuoden 1850 jälkeen käytännössä kaikissa korseteissa oli aukeava plansetti. (Steele 2005, 36–43.) Korsetin pukemisen ja riisumisen helpottamiseksi patentoitiin myös erilaisia mekaanisia laitteistoja, joiden avulla korsetin selässä olevat nyörit saatiin nopeasti ja helposti kiristettyä ja löysättyä ilman palvelijan tai aviomiehen apua (Fontanel 1997, 49).

Muita uudistuksia olivat metalliset sirkat, jotka korvasivat käsin huolitellut reiät, joiden läpi nyörit pujotettiin kiristystä varten. Käsin tehdyt reiät eivät kestäneet suurta kiris-

tystä pitkään, joten metallisirkat mahdollistivat suuremman vyötärön kiristyksen. Lisäksi korsettien mukavuutta pyrittiin lisäämään valmistamalla korsetteja tai niiden osia kumista. Korsettien massavalmistusta taas auttoi korsettien muotoileminen höyryn ja metallisen torson avulla oikeaan muotoon, jolloin korsetista saatiin istuvampi ilman mittailaustyötä. (Steele 2005, 44.)

1870-luvulla hameiden muuttuessa tiukemmiksi korsetit alkoivat ulottua alemmas lantiole. 1880-luvulla muotiin tuli myös lusikanmallinen plansetti, jossa plansetin alapää mukailee vatsan pyöreyyttä lusikan pesän tapaan (Kuva 8). (Steele 2005, 46.)

Kuva 8. Korsetti lusikkaplansetilla 1880-luvun lopulta (Waugh 2004, 81).

4.4 1900-luku ja korsetin katoaminen

1900-luvun alkaessa erilaisten korsettien määrä kasvoi huippuunsa. Mihin tahansa tilanteeseen oli olemassa oma korsettinsa: ratsastuskorsetit, joissa oli joustavaa materiaalia lantiolla, luuttomia korsetteja uintia varten, imetyskorsetit, joissa oli avattavat läpät rintojen kohdalla. (Fontanel 1997, 58.) Vuosisadan alkupuolella mielipide korsettien epäterveellisyydestä oli tullut niin yleiseksi, että kehitettiin uusi suoraplansettinen korsetti, joka työnsi naisen lantion taakse ja rinnat eteen antaen vartalolle s-kirjaimen muodon (Kuva 9). Tämän uuden suoraplansettisen korsetin piti olla terveellisempi ja mukavampi kuin aiempi tiimalasivartalon aikaansaava korsetti. Todellisuudessa s-muotoinen korsetti aiheutti alaselän epäluonnollista taipumista ja tästä aiheutuvia selkäkkipuja, polvien ylisuoristumista ja kohdun ja virtsarakon litistymistä. Tämä terveellinen uusi korsetti oli itse asiassa epämukavampi ja epäterveellisempi kuin aiemmat korsettimallit. (Steele 2005, 84–85.)

Corset anatomique et scientifique de l'Académie de Paris
Brevet S. G. D. G.

Exécuté par Mlle E. AGIER, 22, Avenue de l'Opéra, PARIS

MEDAILLE D'OR à l'Exposition Franco-Anglaise de Londres 1908 (Première Exposition où fut figuré le "CORSET ANATOMIQUE")

Le plus grand désir de Mlle E. Agier est que chaque femme montre son corset à son docteur, à la disposition duquel elle se tiendra pour toutes explications et démonstrations qu'il pourrait désirer.

Mlle E. Agier est heureuse de signaler à sa nombreuse et fidèle clientèle sa dernière innovation, le merveilleux "Corset Gant", sans baleines ni coutures, ne se distendant jamais.

Mlle E. Agier s'engage à annuler la commande de tout corset, essayé au magasin, qui ne réunirait pas les conditions et les avantages ci-dessus décrits.

Ce corset, non seulement transforme le corps de la femme par sa forme extra-esthétique et élégante, mais il lui donne une grâce incomparable en même temps qu'une souplesse et une légèreté du corps jointe au plus grand confort. Il est construit de telle façon qu'il ne presse sur aucun organe, mais bien au contraire, la femme peut se serrer indéfiniment, sans jamais se faire du mal. La compression s'opère sur les os du bassin, au bas de l'abdomen et au bas des reins qu'il maintient en bonne position, ainsi que tout l'organisme de la femme, qui fonctionne avec aisance.

Toutes les maladies occasionnées par le port de mauvais corsets peuvent être combattues avec succès par le Corset anatomique.

Démonstration des avantages du Corset anatomique

1re Côtes.
2es Faussez-côtes.
3e Sternum.
4e Estomac.
5e Foie.
6e Intestin.
7e Os iliaque.
8e Fémur.

1re Côtes.
2es Faussez-côtes renversées.
3e Sternum.
4e Estomac déplacé.
5e Foie allongé.
6e Intestin également déplacé.
7e Os iliaque.
8e Fémur.
A. Bord supérieur du corset.
B. Bord inférieur.

1re Côtes.
2es Faussez-côtes.
3e Sternum.
4e Estomac.
5e Foie.
6e Intestin.
7e Os iliaque.
8e Fémur.
A. Bord supérieur du corset.
B. Bord inférieur.

Face du corset anatomique
AB, CD, EF
Mesures à donner pour les commandes par correspondance.

Kuva 9. Mainos suoraplansettisen korsetin terveellisyydestä. Mainoksessa myös havainnollistava kuva sisäelinten siirtymisestä korsettia käytettäessä. (Fontanel 1997, 80.)

1910-luvun alkaessa muoti alkoi suosia suurempaa ja luonnollisempaa vartaloa. Korsettia ei täysin hylätty, mutta se keveni ja muuttui mukavammaksi joustavien kankaiden ja vähempien luiden ansiosta. Korsetti ei myöskään enää peittänyt rintoja vaan erilaiset rintaliivit alkoivat tulla yleisemmiksi. Hoikan tyttömäisen naisvartalon tullessa ihanteeksi korsetti piteni helmastaan pitkälle lantiolle kaventamaan naisten lanteita (Kuva 10). (Steele 2005, 146–148.) Pisimmillään korsetti ulottui lähes polviin asti ja antoi naisen kyllä kumartua ja hengittää vapaammin, mutta esti tätä istumasta ja kävelemästä vapaasti (Fontanel 1997, 85).

Kuva 10. Korsetti vuodelta 1913 (Fontanel 1997, 85).

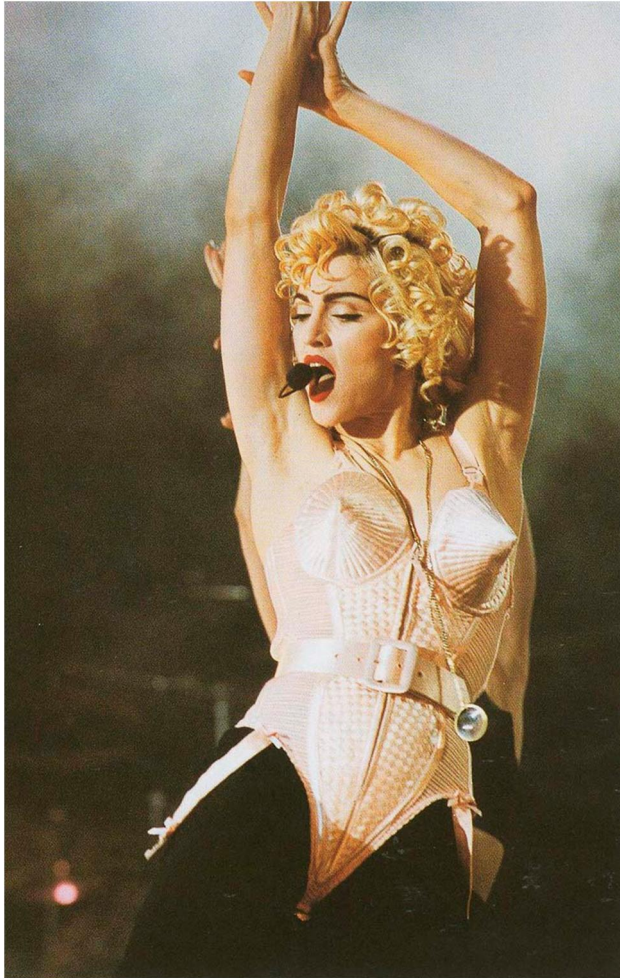
Ensimmäinen maailmansota antoi viimeisen iskun korsettien katoamiselle. Miesten ollessa sodassa naiset joutuivat tekemään miesten töitä ja heidän oli tämän vuoksi pysyttävä liikkumaan helposti. Kotipalvelijoiden määrä pieneni samalla, joten monet rikkaat joutuivat luopumaan hankalista pukeutumisasiapua vaativista alusvaatteistaan. Kos-

ka korsetti ei ollut enää tukemassa rintoja, tulivat tilalle rintaliivit. Sukkia piti ylhäällä lyhyt korsetti tai sukkanauhavyö. (Fontanel 1997, 91–93.)

Korsetti ei kuitenkaan täysin kadonnut kaikkien naisten vaatekaapista. Vuonna 1947 Diorin New Lookin muotiin tuoma kapea vyötärö jopa vaati jonkinlaista apua vyötärön kaventamiseen. Pitkälle 1960-luvulle asti suurin osa naisista käytti jonkinlaista vartaloa muokkaavaa alusvaatetta. Yleisesti ajateltiin oikeanlaisen alusvaatteen säilyttävän nuorekkaan vartalon pidempään. (Steele 2005, 159–160.) Korseteissa ei kuitenkaan enää ollut nyörejä tai plansetteja ja luitakin hyvin vähän. Korsettikankaat olivat joustavia ja hengittäviä. (Fontanel 1997, 106.) Vielä vuonna 1958 Mademoiselle Etienne neuvoo kirjassaan tyttöjä neljästä ikävuodesta ylöspäin käyttämään kevyttä korsettia tukemaan selkää, lapaluita ja vatsaa (Fontanel 1997, 123–124).

4.5 Korsetin uusi tuleminen

1970-luvun vaihteessa vartalon muokkaamisen tavoiksi otettiin ruokavalio ja liikunta ja vartaloa muokkaavat vaatteet jäivät pois yleisestä käytöstä. Ihanteena oli terve hyväkuntoinen ja lihaksikas vartalo, joka ei tarvinnut tukea. (Steele 2005, 162.) Samaan aikaan Lontoossa syntyneiden punk- ja goottikulttuureiden edustajat käyttivät korsettia kapinoinnin ja seksuaalisen perversion merkinä. Vuonna 1990 Pop-ikoni Madonna kuitenkin käytti Jean-Paul Gaultierin suunnittelemaa vaaleanpunaista satiinikorsettia konsertissaan ja sai korsetit takaisin kaikkien suosioon (Kuva 11). Tämän myötä korsetti ei enää ollut alusvaate tai perverssien leikkien osa, vaan päällysvaate, joka oli merkinä seksuaalisesta vetovoimasta ja naiseudesta. (Steele 2005, 166–168.) Muita tunnettuja suunnittelijoita, jotka käyttävät korsetteja osana mallistojaan ovat Christian Lacroix, John Galliano, Dolce & Gabbana, Versace ja Valentino (Steele 2005 170–172).

Kuva 11. Pop-tähti Madonna Jean-Paul Gaultierin suunnittelemassa korsetissa (Steele 2005, 167).

Nykyään korsetteja ja korsetteja löytää H&M:n ja Lindexin kaltaisista vaateketjujen myymälöistä. Korsetteja käytetään alusvaatteina arkivaatteiden ja juhlapukujen alla, mutta myös päällysvaatteina. Belle Modeste Oy:n kaltaisia korsettien valmistukseen erikoistuneita yrityksiä löytyy ympäri maailmaa. Myös korsetteja itse valmistavat pystyvät hankkimaan korsettien valmistukseen tarvittavia tarvikkeita monista ompelutarvikkeisiin erikoistuneista myymälöistä. Luulo korsetin epämukavuudesta ja vaarallisuudesta terveydelle on kuitenkin yhä yleinen. Monet naiset kuitenkin hakevat korsetilla ryhtiä olemukseensa ja kapeampaa vyötäröä.

5 Tutkimusmenetelmät ja tiedon hankinta

Tutkimusmenetelminä tässä työssä käytin havainnointia sekä avointa ja strukturoitua haastattelua. Avoimessa haastattelussa haastateltavan tietoja selvitetään sen mukaan kuin ne tulevat vastaan keskustelun kuluessa. Avoimen haastattelun pohjana on ainoastaan tietty aihe. Haastattelija pystyy ohjaamaan keskustelun kulkua, koska kiinteää runkoa ei ole. Avoin haastattelu muistuttaa lähinnä keskustelua. Strukturoitu haastattelu on taas avoimen haastattelun vastakohta. Siinä kysymykset on luotu etukäteen ja ne esitetään ennalta määrättyssä järjestyksessä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 197–198.)

Aluksi kävin useita keskusteluja Belle Modeste Oy:n Mari-Pilvi Junikan kanssa kaavoitukseen ja korsettien valmistamiseen liittyvistä asioista perehtyäkseni paremmin yrityksen tämänhetkiseen tilanteeseen ja työskentelytapoihin. Useiden tapaamisten ja sovitusten aikana sain avoimen haastattelun avulla paljon sellaista tietoa korsetin valmistuksesta ja kaavoituksesta, jota en olisi välttämättä osannut kysyä strukturoidussa haastattelussa tai kyselyssä.

Pääasiallisena tutkimusaineistona minulla oli Belle Modeste Oy:n asiakasrekisteri, joka sisältää useiden satojen asiakkaiden tiedot mittoineen ja kaavoineen. Kävin nämä läpi opinnäytetyötäni varten ja havainnoin niitä kaavoituksellisesta ja mitoituksellisesta näkökulmasta. Tarkoitukseni oli saada selville, miten hyvin istuva vyötärökorsetti on kaavoitettu ja miten erikokoiset naisvartaloit muokkautuvat korsetin avulla.

Lisäksi tein vielä strukturoidun sähköpostihaastattelun lehtori Pauliina Oksalalle (Liite 1), joka opettaa Omnia -aikuisopistossa näyttämöpukujen valmistajien koulutusohjelmassa korsettien valmistusta. Sähköpostihaastattelun tarkoituksena oli vahvistaa muista aineistoista saamiani korsetin kaavoitukseen ja sarjontaan liittyviä tietoja.

Tutkin myös korsettien historiaan ja kaavoitukseen liittyvää kirjallisuutta sekä kaavojen sarjontaan liittyvää kirjallisuutta. Korsettien kaavoitukseen ja sarjontaan liittyvän kirjallisuuden vähäisyyden vuoksi sain kirjoista vain suuntaa antavaa tietoa.

6 Mitoituksen ja kaavoituksen luominen vyötärökorsetille

6.1 Korsetin mitoituksen ongelmia

Lähtiessäni suunnittelemaan korsetin kaavoitusta ja sarjontaa tiesin, että siihen ei löytyisi paljoakaan apua olemassa olevasta kirjallisuudesta. Korsetin kaavoitukseen liittyvä ohjeistus pohjautuu yleensä kunkin henkilön omiin mittoihin ja kaupoissa myytävissä korsettien valmiskaavoissa ei ole otettu huomioon sitä, että korsetilla halutaan kiristää ympärysmittoja kapeammiksi. Sarjontasääntöjä käsittelevä kirjallisuus keskittyy pääosin tavallisten käyttövaatteiden sarjontaan ja alusvaatteiden sarjonnasta löytyy vain vähän tietoa. Alusvaatteiden sarjonta on yleensä tehty joustavasta materiaalista valmistetuille vaatteille, joten niiden ohjeiden hyödyntäminen korsetin sarjontaan on hankalaa. Omasta kokemuksesta tiesin myös, että korsetin sarjontaa ei pystyisi tekemään suoraan henkilöiden normaalien ympärysmittojen mukaan, koska naisten vartalot muokautuvat eri tavoin korsettia kiristettäessä kun kyseessä on pienikokoinen tai isokokoinen henkilö. Isommilla naisilla on yleensä enemmän ns. pehmeää massaa, jota pystytään korsetilla kiristämään kasaan, tai oikeammin siirtämään paikasta toiseen.

Vyötäröä korsetilla kiristettäessä vyötäröllä oleva rasva ja pehmeät sisäelimet litistyvät ja siirtyvät ylös- ja alaspäin. Vyötärön muoto muuttuu enemmän pyöreäksi kuin ovaaliksi. (Steele 2005, 103.) Myös Terttu Pykälä toteaa kirjassaan Historiallinen teatteripuku (2006, 62) muodokkaiden henkilöiden rasvakudoksen siirtyvän korsettia kiristettäessä korsetin ylä- ja alareunan ulkopuolelle. Tämän vuoksi korsetti mitoitetaan asiakkaan todellisia mittoja noin 3-10 cm pienemmäksi. Poistettavaan määrään vaikuttaa asiakkaan vartalo ja se, kuinka tiukaksi korsetti halutaan. 3-10 cm pienennyksen Terttu Pykälä on todennut käytännön likiarvona soveltuvan suurimmalle osalle suomalaisia naisia. (Pykälä 2006, 63.) Terttu Pykälän suosittelema vähennys toimii varmasti erittäin hyvin teatteripuvuissa, joissa esiintyjät saattavat joutua liikkumaan mitä erikoisimmin tavoin ja myös laulamaan ja eivät näin ollen siedä kovin suurta vyötärön kavennusta. Belle Modeste Oy:n asiakkaille sen sijaan varsinkin 3 cm vähennys on aivan liian vähäinen.

Pauliina Oksala on myös huomannut vyötärön kaventamisen vaihtelevan suuresti erikoisilla naisilla. Kunkin henkilön koko, pehmeän kudoksen määrä ja kiristyksen sietoky-

ky vaikuttaa myös suuresti korsetin mittoihin. Kaavoittaessaan korsettia Oksala on käyttänyt koossa 36 4–6 cm:n poistoa vyötärön ympäryksessä ja koossa 44 10–12 cm:n poistoa. Rinnan alapuolen ympäryksen ja lantion ympäryksen mittoja hän on käyttänyt ilman mitään poistoja. "Mielestäni korsetin kaavoituksessa tulee muistaa, että vartalon muodon tulee jatkua sujuvasti korsetin ylä- ja alareunan ulkopuolella. Reunoja ei siis saa kaavoittaa liian kireiksi, jotta vartaloon ei muodostu ylimääräisiä makkaroita." (Oksala 2011.)

Mari-Pilvi Junikan mukaan asiakkaiden erilaiset selänpituudet aiheuttavat myös ongelmia korsettien kaavoituksessa (Junikka 2011b). Vyötärökorsetissa ei varsinaisella niskasta vyötärölle mitattavalla selänpituudella ole niin paljoa merkitystä. Suurempi vaikutus on sillä, mikä matka on vyötäröltä rinnan alle, jonne korsetin pitäisi päättyä. N-2001 -mittataulukon mukaan naisten rinnan korkein kohta siirtyy muutamia milliejä alaspäin siirryttäessä pienemmästä koosta suurempaan (Naisten vaatetuksen mittataulukko N-2001, 17). Näin ollen voitaisiin päätellä matkan vyötäröltä rinnan alle lyhenevän mentäessä pienemmästä koosta isompaan.

Korsetissa normaalien ympärysmittojen pienennyksen lisäksi korsetin taakse nyörytyksen kohdalle jätetään keskitakakappaleiden väliin useita senttejä väliä korsetin kiristämiseksi ja korsetin venymisen varalta. Tällä kiristämismäärällä pystyy myös jonkin verran säätämään korsetin istuvuutta erikokoisille henkilöille. Tämä onkin erityisen tärkeää sarjatuotantona valmistetuissa korseteissa, joissa ei ole otettu huomioon jokaisen asiakkaan henkilökohtaisia mittoja.

6.2 Asiakasrekisterin tutkinta ja siitä tehdyt päätelmät

Belle Modeste Oy:llä on tallessa useiden satojen asiakkaiden mittatilauskorsettien kaavat sekä niiden valmistukseen otetut vartalonmitat. Kävin kaavat läpi 284 asiakkaalta ja sain vertailukelpoiset mitat yhteensä 98 asiakkaalta. Jouduin karsimaan suuren osan kaavoista mm. seuraavista syistä: kaavat oli valmistettu miehelle, mittamerkinnoissa oli epäselvyyksiä tai puutteita tai kaavat olivat liian epätarkat luotettavien mittatietojen saamiseksi.

Tutkiessani vanhojen asiakkaiden mittoja ja kaavoja otin ylös seuraavat mitat: rinnan ympäryys, rinnan alapuolen ympäryys, vyötärön ympäryys, lantion ympäryys 10 cm korkeudelta, selän pituus sekä ympärysmitan poistot rinnan alapuolen, vyötärön ja lantion kohdalta. Normaalit ympärysmitat oli merkitty muistiin puolen senttimetrin tarkkuudella, kun taas ympärysmittojen poistot pystyin selvittämään millimetrin tarkkuudella. Luetteloin mitat asiakkaiden normaalin vyötärön ympäryksen mukaan 10 cm:n välein. Pieenin kokohaarukka oli 60–69,5 cm ja suurin 120–130 cm. Suurimmalla osalla eli 32 asiakkaalla vyötärön ympäryys oli 80–89,5 cm. Seuraavaksi yleisin mitta oli 70–79,5 cm.

Kaavoja läpikäydessäni huomioin myös erikokoisten asiakkaiden kaavojen kuosittelemista. Peruskaava oli piirretty kunkin asiakkaan mittojen mukaan ilman ylimääräisiä väljyyksiä. Yleisin tapa oli tehdä korsetti 10–12 kappaleesta henkilön koosta riippuen. Kaavoissa ympärysmittojen poistot oli tehty laskien poistojen määrään mukaan taakse jäävä 5 cm:n kiristysvara. Kiristysvaraa ei siis ollut poistettu keskeltä takaa, kuten olen itse tottunut tekemään, vaan se poistettiin muiden poistojen mukana eri puolilta korsettia. Suurin osa poistoista tehtiin etukappaleille ja erityisesti vatsan kohdalta poistettiin paljon lantion ympäryksestä. Osa vastan kohdan poistosta lisättiin taakse lantion kohdalle. Vatsan kohdan poisto tehtiin vatsan pyöreiden litistämiseksi. Isokokoisempien asiakkaiden kohdalla keskietusivukappaleen helmaa saatettiin kaartaa hieman sivullepäin. Tällä estetään korsetin helman ulospäin työntyminen vatsan kohdalta. Tarkoitukseni oli hyödyntää näitä tietoja vyötärökorsetin kaavan valmistuksessa ja sarjonnassa.

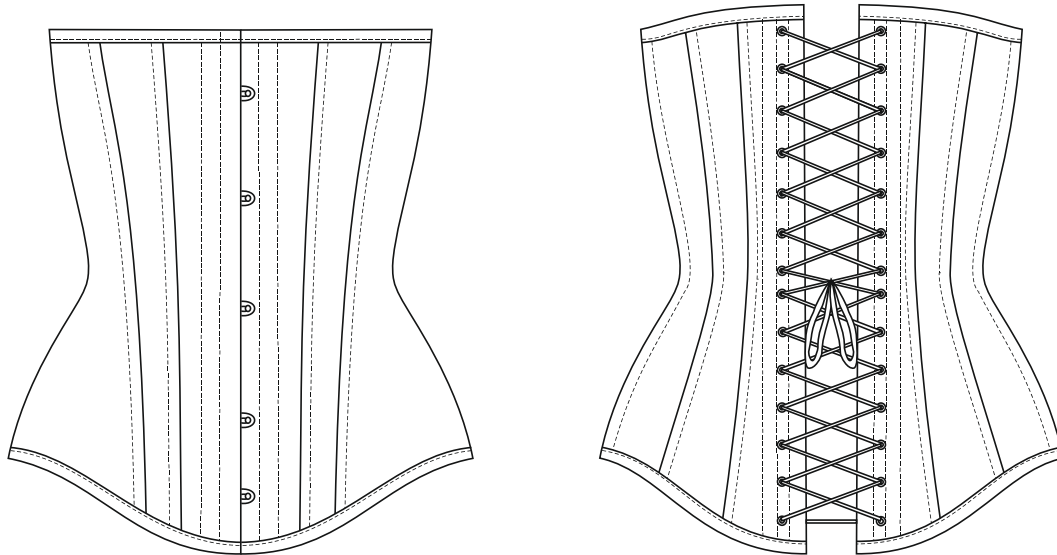
Luetteloiduista mitoista laskin keskiarvot rinnan ympäryksen poistolle, vyötärön ympäryksen poistolle ja lantion ympäryksen poistolle. Vyötärön ympäryksen poistoissa oli selvä yhteneväisyys aiemman aavistukseni suhteen siitä, että isompikokoisilta naisilta pystyy kiristämään vyötäröstä enemmän senttejä pois kuin pienempikokoisilta. Tarkasteltaessa poiston määrää pienemmistä vyötärön ympäryksistä suurempiin kasvaa poiston määrä 1,4–4 mm siirryttäessä yhdestä vyötärön ympäryskokohaarukasta suurempaan. Vyötärön ympäryksien ollessa 60–69,5 cm poiston määrä oli 9,8 cm ja vyötärön ympäryksen ollessa 120–130 cm poiston määrä oli 14,1 cm. Belle Modeste Oy:n asiakkaiden vyötärön ympäryys oli yleisesti kaventunut huomattavasti enemmän kuin Pauliina Oksala ja Terttu Pykälä olivat kokeneet sopivaksi kavennukseksi. Mari-Pilvi Junikan toiveesta käytin Belle Modeste Oy:n vyötärökorsetin kaavoituksessa tutkimukseni mukaisia vyötärön ympäryksen poiston keskiarvoja.

Rinnan alapuolen ympäryksen ja lantion ympäryksen suhteen en voinut todeta samanaista johdonmukaisuutta. Hyvinkin samankokoisilla naisilla saattoi rinnan alapuolen ympärysmittan muutos vaihdella 2,4 cm poiston ja 4,5 cm lisäyksen välillä. Samanaista vaihtelua tapahtui myös lantion ympärysmittan suhteen. Tästä voi päätellä naisvartaloiden pehmeän massan siirtyvän hyvin eri tavoin eri henkilöiden kohdalla. Koska jonkinlainen poisto rinnan alapuolen ympäryksen ja lantion ympäryksessä oli kuitenkin yleistä, päätin käyttää kaavoituksessa 2 cm:n poistoa rinnan alapuolen ympäryksen ja lantion ympäryksen suhteen ja katsoa sovituksessa, miten tällainen ympärysmittan vähenys istuisi sovituskalleille.

Selänpituudet luetteloin puolen senttimetrin välein 34 senttimetrinä 47,5 senttimetriin. Yleisin selänpituus oli 39 cm ja toiseksi yleisimmät 38 cm ja 40 cm. Verratessani selänpituuksia asiakkaiden ympärysmittoihin en huomannut yhteneväisyyttä suurempien ympärysmittojen ja pidempien selänpituuksien kanssa. Lyhimmän selänpituuden omaavalla vertailuhenkilöllä oli rinnanympäry 108 cm, vyötäröympäry 92,5 cm ja lantionympäry 106,5 cm. Pisimmällä selänpituudella vastaavat ympärysmittat olivat 93 cm, 86 cm ja 94 cm. Koska lyhyitä ja pitkiä selänpituuksia oli vähiten, jätin ne huomiotta mittataulukkoa suunnitellessani. Lopulliseen mittataulukkoon käytin Naisten vaatetuksen mittataulukon N-2001 mukaisia selänpituuksia, koska ne noudattavat mittataulukkorsettiasiakkaiden yleisimpiä selänpituuksia.

6.3 Korsetin kaavoitus Belle Modeste Oy:lle

Belle Modeste Oy:n valikoimiin ei ole aiemmin kuulunut sarjatyönä valmistettuja korsetteja, vaan kaikki korsetit on tehty yksittäiskappaleina kunkin asiakkaan mittojen mukaan. Yrityksellä ei myöskään ole ollut käytössään omia mittataulukkoita, vaan asiakkaiden kaavojen piirtämisen apuna on käytetty Passeli 1980 -mittataulukkoa ja asiakkaiden henkilökohtaisia mittoja. (Junikka 2011a.) Näin ollen en saanut Belle Modeste Oy:ltä mitään valmista mittataulukkopohjaa, jonka avulla olisin voinut alkaa suunnitella sarjontasääntöjä. Myöskään ei ollut mitään peruskaavoja, joita olisin voinut käyttää kaavoituksen apuna.

Kuva 12. Belle Modeste Oy:n vyötärökorsetti. Korsetin yläreuna kaartuu takana ylöspäin toisin kuin Ada-korsetissa, jossa yläreuna on suora.

Korsetin kaavan mallina käytettiin Belle Modeste Oy:n Ada-korsettia, jossa korsetin yläreuna on suora rintojen alapuolella ja korsetin alareuna on kaarrettu lantion sivuilla ylemmäksi kuin edessä ja takana (Kuva 12). Ada-korsetti on moderni korsettimalli, mutta se muistuttaa leikkauksiltaan ja rakenteeltaan läheisesti 1800-luvun loppupuolen korsetteja. Ada-korsetissa on plansetti edessä ja suorat luut plansetin molemmin puolin sekä spiraaliluut saumojen kohdalla. Takana on molemmin puolin kaksi suoraa luuta, joiden välissä on metalliset sirkat ja nyöritys kiristystä varten. Korsetti valmistetaan Jacquard-kudotusta kukkakuviollisesta coutil-kankaasta, joka on erittäin tiheäsidoksista erityisesti korsettien valmistukseen soveltuvaa kangasta. Kankaan materiaali on 50 % puuvillaa ja 50 % viskoosia. Käytettävät luut ovat määrämittäisiä valmisluuta, joiden pituudet vaihtelevat 2 cm välein. Myös plansetin pituus vaihtelee 2 cm välein. Korsetin reunat kantataan vinonauhalla. (Korsettiliike Belle Modeste 2007b, Junikka 2011d.) Mari-Pilvi Junikan toiveesta kaavoitin koot 34–36 10 kappaleelle ja koot 38–48 12 kappaleelle. 12 kappaleen korsetin palat olivat keskietukappale, keskietusivukappale, etusivukappale, takasivukappale, keskitakasivukappale ja keskitakakappale (Liite 3). 10 kappaleen korsetista puuttui keskitakasivukappale, muuten kappaleet olivat samat.

Kaavojen valmistuksen aloitin luomalla Belle Modeste Oy:lle mittataulukon, jonka pohjana käytin Mari-Pilvi Junikan toiveesta Naisten vaatetuksen mittataulukko N-2001:n vartalotyyppiä C ja siitä pienintä vyötärön ympärysvaihtoehtoa (Naisten vaatetuksen mittataulukko N-2001, 17). Pituusluokaksi valitsin 164 cm, koska 90 % mittataulukon

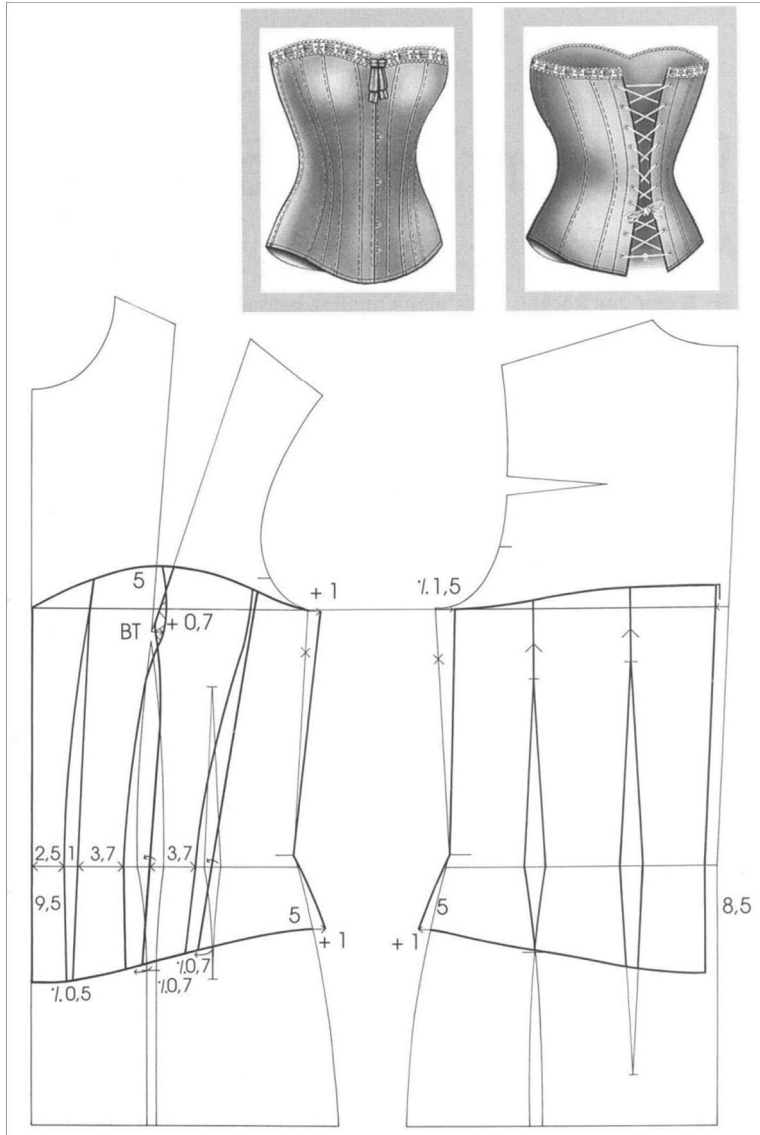
mitatuista suomalaisista naisista ovat 162–165,9 cm pitkiä (Naisten vaatetuksen mittataulukko N-2001, 4). Tämän pohjalta tein perusmittataulukon (Liite 2), johon tuli rinnan alapuolen ympäryys, vyötärön ympäryys, vyötärön ympäryys korsetissa, lantion ympäryys 10 cm korkeudelta ja korsetin pituus vyötäröltä rinnan alle. Perusmittataulukon avulla Belle Modeste Oy:n henkilökunta ja asiakkaat pystyvät valitsemaan asiakkaille sopivimman koon korsetin koon poiketessa suuresti asiakkaiden normaaleista ympärysmitoista.

Perusmittataulukossa vyötärön ympäryksen otin suoraan Naisten vaatetuksen mittataulukko N-2001:stä. Myös ylälantion ympäryksen otin suoraan mittataulukosta lukuun ottamatta kokoa 48, josta poistin 2 cm. Tämän ylimääräisen poiston katsoin olevan tarpeellinen suurimmassa koossa vatsan litistämiseksi. Rinnan alapuolen ympäryksen otin aluksi suoraan Naisten vaatetuksen mittataulukko N-2001:stä. Mittataulukossa rinnan alapuolen ympäryksen mitan erot eri kokojen välillä vaihtelevat 1-6 cm (Naisten vaatetuksen mittataulukko N-2001, 17), joten ensimmäisen sovituksen jälkeen muutin rinnan alapuolen ympärysmittoja, jotta eri kokojen mittaerot olisivat tasaisemmat. Lopullisessa mittataulukossa pienimpien kokojen kokoerot ovat 3 cm, keskikokojen 4 cm ja suurimpien kokojen 5 cm.

Korsetin kaavassa käytettävät ympärysmittojen poistot otin Belle Modeste Oy:n vanhojen korsettimittausasiakkaiden tiedoista saamistani tuloksista. Rinnan alapuolen ympäryksen ja ylälantion ympäryksen poistoissa olin päättänyt käyttää 2cm:ä, koska niiden poistoissa ei ollut selkeää yhteneväisyyttä eri kokojen välillä. Vyötärön ympäryksen poiston määritin vertaamalla perusmittataulukon vyötärön ympärystä tutkimuksessani tekemiini kokohaarukoihin. Kokoihin 34–38 tuli pienin poisto, kokoihin 40–42 keskisuurin poisto ja kokoihin 44–48 suurin poisto. Erot poistojen välillä olivat 0,8 ja 0,9 cm.

Kaavoituksen pohjana käytin Müller & Sohnin kaavajärjestelmän avulla piirrettyä naisen puvun peruskaavaa ilman väljyyksiä. Kaavojen kuosittelun apuna käytin Belle Modeste Oy:n vanhoista kaavoista tekemiäni havaintoja sekä Historische Schnitte -kirjan kahta eri 1800-luvun korsetin kaavan kuosittelua, jotka muistuttavat leikkauksiltaan Belle Modeste Oy:n Ada -korsettia. Kirjan kuositteluissa ei ollut tehty mitään poistoja normaaleihin ympärysmittoihin ja kiristysvaraa kaavoissa oli keskellä takana vain 2 cm. (Historische Schnitte 2007, 55, 72–73.) Käytinkin kuositteluja lähinnä vain ohjeistukse-

na kaavojen muodoille (Kuva 13). Belle Modeste Oy:n korsetinkaavojen piirtotapaa poiketen poistin 5 cm kiristysvaran peruskaavasta keskeltä takaa, koska mielestäni tällä tavoin saisin aikaiseksi tasapainoisemman kaavan.

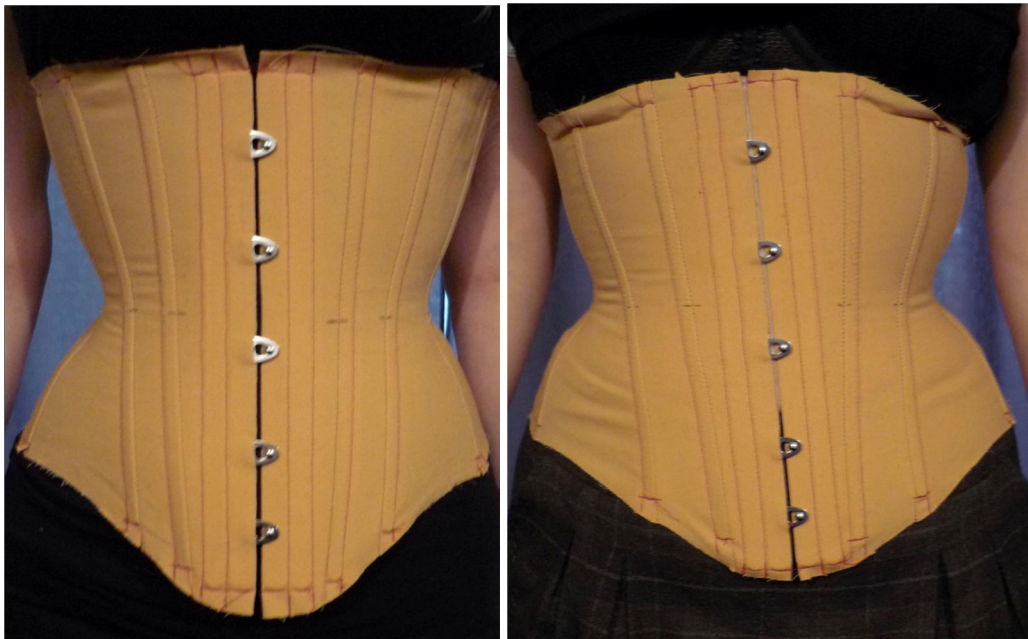
Kuva 13. 14 kappaleen korsetin kaava 1860-luvun tyylin mukaan (Historische Schnitte 2007, 55).

Korsetin korkeuden vyötäröltä rinnan alle jouduin kaavoittamaan osittain arvioimalla. Müller & Sohnin kaavajärjestelmän mukaisen peruskaavan ja Naisten vaatetuksen mitataulukko N-2001:n avulla sain selville rinnan korkeimman kohdan. Rinnan alapuolen kohdan määrittämiseen en kuitenkaan saanut apua. Alusvaatteiden kaavoja tutkiessani en myöskään löytänyt tähän ratkaisua. Belle Modeste Oy:n kaavoja tutkiessani olin huomannut korsetin korkeuden vyötäröltä rinnan alle vaihtelevan hyvin paljon riippu-

matta muista mitoista. Kaavoitin korsetin yläreunan ensimmäistä sovitususta varten 3 cm peruskaavan rinnan korkeimman kohdan alapuolelle koossa 36. Koon 44 yläreuna tuli vain 2,2 cm rinnan korkeimman kohdan alapuolelle, vaikka korsetin pituus vyötäröltä rinnan alle kasvoi vain 0,5 cm. Tämä johtui siitä, että Naisten vaatetuksen mittataulukko N-2001 mukaan naisten rinnan korkein kohta siirtyy alemmas mentäessä pienemmästä koosta isompaan. Belle Modeste Oy:n vyötärökorsetin kaavassa jouduin kuitenkin ottamaan huomioon määrämittaisten luiden ja plansetin pituudet, ja sen vuoksi kasvattamaan pituutta vyötäröltä rinnan alle 0,5 cm:llä isommissa koissa, jotta korsetin etupituus kasvaisi. Kaikkea etupituuden kasvua ei voinut lisätä pelkästään korsetin helmaan, koska muuten helma ulottuisi edessä liian alas ja hankaloittaisi korsetti päällä istumista.

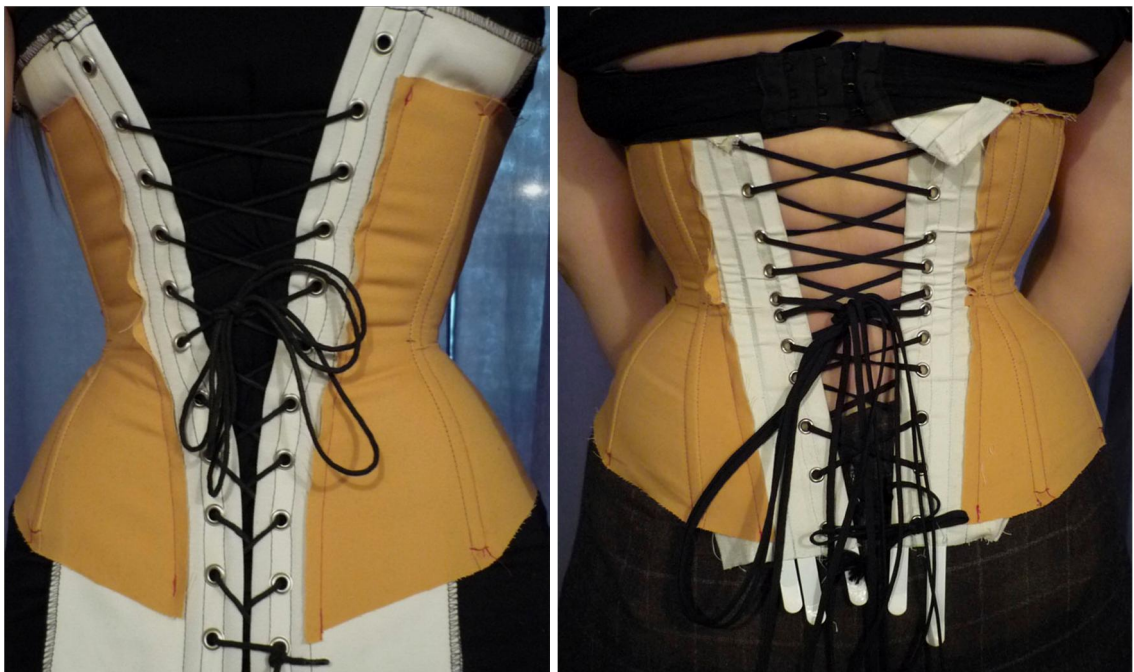
6.4 Sovitukset

Kaavoista valmistettiin sovituskappaleet kokoihin 36 ja 44. Näitä sovitettiin yhteensä kuudelle henkilölle kaavan istuvuuden varmistamiseksi. Sovituksissa otin sovitusmalleilta heidän normaalit ympärysmittansa ja vertasin niitä korsetti päällä olleisiin ympärysmittoihin samaan tapaan kuin olin käynyt läpi asiakasrekisterin mitta- ja kaavatietoja. Koska sovitusmallit eivät olleet aivan tarkalleen luomani mittataulukon kokoa 36 tai 44, otin tämän huomioon vertaillen korsettien istuvuuksia (Kuva 14).

Kuva 14. Ensimmäisen sovituksen kuvat edestä koista 36 ja 44.

Sovituksissa päätettiin muuttaa kaavoja jonkin verran. Rinnan alapuolen ympäryksen poisto todettiin liian suureksi jokaisen kohdalla. Koossa 36 korsetti jäi takaa 1-2 cm liikaa auki halutusta 5 cm:stä. Koossa 44 ongelmaksi muodostui korsetin yläreunan yläpuolelle muodostuva makkara, joka tuli selän pehmeän kudoksen työntyessä korsetin reunan yläpuolelle (Kuva 15). Keskusteltuani asiasta Mari-Pilvi Junikan kanssa päätimme vähentää koissa 34 ja 36 rinnan alapuolen ympäryksen poiston 1 cm:een ja lisätä koossa 44 normaaliin rinnan alapuolen ympärykseen 3 cm. Rinnan alapuolen ympäryksen muutoksen tein osittain muuttamalla perusmittataulukkoa, koska ennen sovituksia perusmittataulukon rinnan alapuolen ympäryksen eri kokojen mittamuutokset olivat epätasaiset. Mittataulukon muutoksen jälkeen kaikkiin kokoihin jäi korsetin kaavassa 1 cm:n poisto rinnan alapuolen normaaliin mittataulukon mukaiseen ympärysmittaan. Kaavassa rinnan alapuolen ympäryksen mitan lisäys tuli takakappaleen puolelle ja suurin osa lisäyksestä tuli keskitakakappaleen ja keskitakasivukappaleen väliseen saumaan, koska siinä kohtaa lisäys ehkäisee parhaiten korsetin yläreunan yläpuolelle muodostuvan makkaran muodostumista.

Kuva 15. Ensimmäisen sovituksen kuvat takaa koista 36 ja 44.

Korsetin etupituus ja korsetin yläreunan asettuminen rinnan alle todettiin sovituksessa toimiviksi molemmissa koissa. Korsetin takapituutta sen sijaan muutettiin lisäämällä

taakse 2 cm lisää korkeutta yläreunaan. Tämä lisäys tuli ainoastaan keskelle taakse ja sivulla yläreuna pysyi samalla tasolla kuin edessä. Lisäyksellä haluttiin saada korsetin yläreunaan kauniimpi linja ja lisäksi ehkäistä yläreunan yläpuolelle muodostuvaa makaraa. Koossa 44 korsetin helmaan myös lisättiin sivuille lisää 1–1,5 cm kauniimman lantionkaaren muodon aikaansaamiseksi. Lopullinen lisäyksen määrä selvisi sarjontavaiheessa, kun näin, miten luiden pituudet vaikuttivat helman pituuteen.

Sovituksen perusteella koot 34 ja 36 päätettiin valmistaa 12 kappaleesta aiemman 10 kappaleen sijaan. Sovituskappaleessa oli tullut poikittaista vetoa vyötärölle takasivukappaleen kohdalle. Jakamalla takakappaleen 4 kappaletta 6 kappaleeseen saataisiin tämä veto pois. Lantionpoisto oli sovituksessa liian pieni kaikilla sovitusmalleilla, koska korsetti jäi takaa auki vähemmän kuin haluttu 5 cm. Niinpä päätin lisätä lantion poistoa kaikissa koissa 2 cm:stä 4,5 cm:iin. Poisto tehtiin keskietusivukappaleen ja etusivukappaleiden välisestä saumasta, koska koon 36 sovituksessa korsetin alareuna nousi vatsan alapuolelta ylös ja tämän korjaamiseksi vatsan kohdalta piti ottaa pois. Koossa 44 korsetin alareuna ei noussut ylös keskietusivukappaleen alareunan kaavan kaarevuuden vuoksi, mutta katsoimme Mari-Pilvi Junikan kanssa myös tässä koossa tarpeelliseksi poistaa vatsan kohdalta lantion leveyttä (Kuva 16).

Kuva 16. Ensimmäisen sovituksen kuvat sivusta koista 36 ja 44.

Keskietukappaletta levitettiin 0,5 cm, jotta eteen voisi laittaa lusikkaplansetin, jos sellaista päätettäisiin valmistusvaiheessa käyttää. Lusikkaplansetti on alapäästään 3,4 cm leveä, joten se vaatii leveämmän keskietukappaleen. Keskietukappaleen levennys poistettiin etusivukappaleen leveydestä. Myös keskitakakappaletta levennettiin, jotta kaikki luut ja sirkat mahtuisivat varmasti. Samalla muut takakappalet kapenivat vastaavasti.

Ensimmäisen sovituksen jälkeen tein tarvittavat korjaukset kokoon 36 ja siirsin kaavat tietokoneelle sarjontaa varten. Loin korsetille sarjontasäännöt ja sarjoin sen. Seuraavaksi valmistin korsetista sovituskappaleet koista 36 ja 44 toista sovitusta varten. Toisessa sovituksessa korsetin istuvuus todettiin hyväksi molemmissa koissa. Koossa 44 korsetin yläreunan yläpuolelle työntyi edelleen jonkin verran rasvakudosta, mutta Mari-Pilvi Junikan kanssa totesimme tämän olevan väistämätöntä näin paljon vyötäröä muokkaavassa korsetissa. Ainoat korjaukset jouduin tekemään korsetin helman muotoon. Luiden pituudet olivat molemmissa koissa sopivat, joten muutin helman muotoa ainoastaan joitakin milliejä saadakseni muodosta kauniimmin kaartuvan.

6.5 Korsetin sarjonta

Korsetin sarjonnassa käytin Gerber Accumark -kaavoitusohjelmaa. Toteutin sarjonnän käyttämällä peruskokona kokoa 36 ja luomalla siihen sarjontapisteet, joihin määritin muutosarvot eri kokojen välille. Muutosarvot eivät olleet samat kaikkien kokojen välillä kaikissa sarjontapisteissä, ja tämän vuoksi tein Belle Modeste Oy:lle sarjontataulukon (Liite 4), josta näkee jokaisen koon kohdalla tapahtuvan kokoeron verrattaessa peruskokoon 36. Lisäksi tein yritykselle taulukon kaikissa sarjontapisteissä tapahtuvista muutoksista x- ja y-akselilla (Liite 5), jotta tämän vyötärökorsetin sarjontaa pystytään hyödyntämään myös tulevaisuudessa muilla tietokoneohjelmilla tapahtuvassa sarjonnassa tai käsinsarjonnassa.

Rinnan alapuolen ympäryksen mitan muutosarvon sain sovituksissa tapahtuneiden perusmittataulukon muutoksen ja rinnan alapuolen ympäryksen poiston muutoksen jälkeen suoraan perusmittataulukosta. Muutosarvoja tuli yhteensä kolme erilaista: pienimmillä koilla 3 cm, keskimmaisilla 4 cm ja suurimmalla 5 cm. Myös ylälantion ympäryksen mitan muutosarvon pystyin ottamaan suoraan perusmittataulukosta. Ylälantion ympäryksen muutosarvo oli kaikkien kokojen kohdalla 4 cm.

Vyötärön ympäryksen muutosarvoa en saanut suoraan perusmittataulukosta. Vyötärön ympäryksen poiston määrän päätin sarjontavaiheessa muuttaa tasaisesti kasvavaksi pienemmästä koosta suurempaan aiemman portaittaisen kasvun sijaan. Portaittaisessa kasvussa ongelmaksi olisi voinut tulla joidenkin kokojen kohdalla liian pieni vyötärön ympäryksen mitan poisto. Kaikkien kokojen kohdalla oleva sama muutosarvo myös helpotti sarjontasääntöjen tekoa. Poiston kasvun määrittämiseksi vertasin sovituskokojen 36 ja 44 sopiviksi todettuja vyötärön ympärysten mittoja ja jaoin näiden mittojen erot väliin jäävien kokojen kesken. Näin vyötärön ympäryksen mitan muutosarvoksi tuli 3,5 cm.

Koska korsetti tullaan valmistamaan määrämittaisista luista ja plansetista, korsetin pituussarjonta tulisi muuttumaan 2 cm:n mukaan. Pituussarjontaa hankaloitti vielä isompien kokojen helman pituus sivussa lantion kohdalla. Myös tämä pituuden lisäys piti tehdä 2 cm:n mukaan. Sovitusten ja Mari-Pilvi Junikan toiveiden perusteella tein korsetin kaavaan kaksi eri pituutta. Kokojen 34–38 keskietupituus oli 27,8 cm ja kokojen 40–48 29,8 cm. Korsetin pituudessa oli vähintään 1,5 cm ylimääräistä pituutta plansetin ja luiden pituuteen nähden reunojen kanttausta varten. Pituussarjonnasta 0,5 cm lisäsin korsetin yläreunaan ja 1,5 cm korsetin alareunaan vyötärön kohdan pysyessä samalla paikalla kaikissa koissa. Sovituksessa haluttu lisäpituus koossa 44 helman sivuun tuli sarjontavaiheessa ainoastaan kokoihin 40–48. Kokojen 34–38 sivun pituus on siis 4 cm lyhyempi kuin kokojen 40–48.

Muutosarvojen määrittämisen jälkeen pystyin tekemään sarjontasäännöt kaavojen eri pisteille. Leveyssarjontaa en tehnyt ollenkaan keskietukappaleeseen, sivusaumoihin enkä keskitakasaumaan. Keskietukappaleen halusin säilyvän saman levyisenä kaikissa koissa. Sivusauman jätin sarjomatta, koska sovitusvaiheessa sivusauman muoto oli ollut sama koissa 36 ja 44 ja se oli osoittautunut toimivaksi. En myöskään katsonut tarpeelliseksi jakaa leveyssarjontaa jokaisen kappaleen reunaan, koska 12-kappaleen korsetissa leveyssarjonnasta määrä olisi jäänyt alle 0,2 cm, jos sarjonta olisi jaettu kaikkien kappaleiden reunaan. Pyrin jakamaan leveyssarjonnat eri kappaleiden kesken siten, että kappaleiden muodot pysyisivät samoina kaikissa koissa.

Keskietusivukappaleen alareunan sivulle kaartamisen vuoksi jouduin tekemään tähän kappaleeseen useita sarjontapisteitä kaavan kulmissa olevien sarjontapisteiden lisäksi. Ylimääräisten sarjontapisteiden avulla sain kaartumisen kasvamaan sujuvasti pienemmästä koosta isompaan. Koska helman pituussarjonta muuttui 1,5 cm kokojen 38 ja 40 välillä, jouduin lisäämään myös helmaan useita sarjontapisteitä. Luomalla näille sarjontapisteille erilaiset sarjonnat sain kaikkien kokojen helmalinjan pysymään sulavana kappaleesta toiseen. Lisäsarjontapisteiden toimivuus tarkistettiin toisessa sovituksessa ja pienten korjausten jälkeen todettiin toimivaksi.

7 Loppupäätelmät

Opinnäytetyöntekoprosessi sujui hyvin ja opin opinnäytetyön teon aikana paljon. Olen aiemmin valmistanut pääasiassa korsetteja vain itselleni käyttämällä omiin mittoihini muokattua historiallista kaavaa. Olikin hyvin mielenkiintoista päästä tekemään korsetin kaavaa sarjatuotantoon, kun lähtökohtana olivat moderni kaava ja mittataulukon mukaiset mitat. Opin työn aikana paljon korsetin oikeasta istuvuudesta, kaavoituksesta sekä materiaaleista. Mari-Pilvi Junikalta sain paljon hänen korsetinvalmistuskokemuksiinsa pohjautuvaa tietoa, josta oli suuresti apua opinnäytetyöni teossa. Yhteistyö Belle Modeste Oy:n kanssa oli helppoa ja sujui ongelmitta.

Opinnäytetyön tutkimuksen tuloksena varmistuin siitä, että isompikokoisten naisten vyötäröltä voi kiristää korsetilla enemmän senttejä pois, kuin pienempikokoisten naisten vyötäröltä. Paljon vyötäröä muokkaavassa korsetissa muutkin ympärysmitat, kuten rinnan alapuolen ympäryys ja lantion ympäryys, muuttuvat jossain määrin. Yleisesti ottaen voitaisiin sanoa, että korsettia käytettäessä rinnan alapuolen ympäryys säilyy lähes samana ja lantion ympäryys kapenee. Rinnan alapuolen ympäryksen ja lantion ympäryksen mittojen muutokset ovat kuitenkin jossain määrin yksilöllisiä. Sarjatuotantona valmistetussa korsetissa onkin tärkeää jättää taakse tarpeeksi nyöritysvaraa, jolla voidaan säädellä korsetin istuvuutta.

Haastavinta opinnäytetyön teossa oli sarjonnin luominen vyötärökorsetille. Määrämitaiset plansetit ja luut sekä ympärysmittojen poistojen huomioiminen vaikeuttivat suuresti sarjontasääntöjen luomista. Kaavojen sarjontaa koskevan kirjallisuuden vähäisyyden vuoksi jouduin tekemään paljon sarjontasääntöjä koskevia päätöksiä oman harkin-

tani mukaan. Hankalin osuus sarjonnassa oli kauniin helmalinjan aikaansaaminen kaikissa koissa ja keskietusivukappaleen helman kaartaminen sivulle sarjonnan avulla. Lopullinen sarjonta oli kuitenkin onnistunut ja se todettiin toimivaksi toisessa sovituksessa.

Opinnäytetyön tavoite, valmis sarjatuotantoon soveltuva vyötärökorsetin kaava, on onnistunut ja tulee käyttöön Belle Modeste Oy:lle. Kaavan lisäksi yritys saa perusmittataulukon, jota se voi jatkossa käyttää muiden vaatteiden ja korsettien kaavoituksen ja sarjonnan pohjana. Sarjontasääntötaulukon avulla Belle Modeste Oy voi myös tulevaisuudessa tehdä vastaavanlaisia sarjontoja muihin korsettimalleihin.

Vyötärökorsetin kaavan toimivuutta sarjatuotannossa ei tämän opinnäytetyön aikana päästy vielä kokeilemaan. Kaava saattaakin tarvita vielä kehittelyä, mikä selviää vasta sen oltua käytössä jonkin aikaa. Hyvin istuva sarjatuotantona valmistettu vyötärökorsetti saattaa tarvita enemmän eri kokomahdollisuuksia erikokoisille ja erimallisille asiakkaille. Laajemman kokovalikoiman valmistaminen voi kuitenkin olla Belle Modeste Oy:n kokoiselle yritykselle liian työlästä.

Opinnäytetyön teko Belle Modeste Oy:lle oli harvinainen tilaisuus päästä tutustumaan heidän mittatilausasiakkaidensa kaavoihin ja mittatietoihin. Niistä saaduista tiedoista ja Pauliina Oksalan haastattelusta sain paljon korsettien kaavoitukseen liittyvää tietoa, jota ei ole ollut helposti saatavilla. Toivonkin myös muiden hyötyvän tämän opinnäytetyön tuloksista, vaikka osa tiedoista on yrityksen toiveesta salaisia.

Lähteet

Fontanel, Béatrice 1997. Support and Seduction: A History of Corsets and Bras. New York: Harry N. Ambrams, Inc.

Harjunpää, Riitta, Kuoppala, Ulla 2001. Naisten vaatteiden sarjonta. Helsinki: Opetushallitus.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko, Sajavaara, Paula 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Historische Schnitte 2007. München: Rundschau-Verlag Otto G. Königer GmbH & Co. KG.

Korsettiliike Belle Modeste 2007a. Yritysesittely. [verkkodokumentti] Saatavuus <<http://www.bellemodeste.com/yritys.php>> (luettu 7.2.2011.)

Korsettiliike Belle Modeste 2007b. Verkkokauppa. [verkkodokumentti] Saatavuus <<http://www.bellemodeste.com/verkkokauppa.php>> (luettu 12.3.2011.)

Kuure, Senja 2008. Korsetti kulttuurellisessa murroksessa. Le Corset Nouveau -mallisto Korsettiliike Belle Modestelle. Opinnäytetyö. Vantaa: EVTEK -ammattikorkeakoulu.

Naisten vaatetuksen mittataulukko N-2001. Helsinki: Tekstiili- ja vaatetusteollisuus ry.

Pykälä, Terttu 2006. Historiallinen teatteripuku – oppikirja teatteripukujen toteutuksesta. Helsinki: Opetus-, kasvatus- ja koulutusalojen säätiö – OKKA-säätiö.

Steele, Valerie 2005. The Corset - A Cultural History. New Haven & London: Yale University Press.

Waugh, Norah 2004. Corsets and Crinolines. New York: Routledge/Theatre Arts Books.

Haastattelut

Junikka, Mari-Pilvi 2011a. Perustaja. Belle Modeste Oy. Haastattelu: 11.1.2011.

Junikka, Mari-Pilvi 2011b. Perustaja. Belle Modeste Oy. Haastattelu: 24.1.2011.

Junikka, Mari-Pilvi 2011c. Perustaja. Belle Modeste Oy. Haastattelu: 15.2.2011.

Junikka, Mari-Pilvi 2011d. Perustaja. Belle Modeste Oy. Haastattelu: 1.3.2011.

Oksala, Paullina 2011. Lehtori. Omnia -aikuisopisto. Sähköpostihaastattelu: 10.3.2011.

Pauliina Oksalan sähköpostihaastattelu

Tämä sähköpostihaastattelu tehdään osana Ranja Taipaleen opinnäytetyötä jonka tavoitteena on luoda kaavoitus vyötärökorsettelle piensarjatuotantoa varten.

Toivon että vastaatte haastatteluun 9.3.2011 mennessä.

Kiitos ajastanne!

Tässä haastattelussa modernilla vyötärökorsettilla tarkoitetaan 10–12 kappaleesta tehtyä rinnan alle ulottuvaa korsettia jossa saumat kulkevat pystysuunnassa. Korsettissa on nyöryitys takana ja mahdollisesti plansetti edessä. Korsetti on valmistettu joustamattomasta kankaasta ja luutettu jokaisen sauman kohdalta.

Kaavoittaessasi modernia vyötärökorsettia, minkälaista peruskaavaa käytätte kaavoituksen pohjana?

Kaavoituksen pohjana käytän 0-väljyyksillä piirrettyä pohjoismaista puvun peruskaavaa.

Lähtiessäsi kaavoittamaan korsettia, paljonko otat rinnan- vyötärön- ja lantionympäryksestä pois eli paljonko arvioit asiakkaan menevän kasaan korsettia kiristettäessä?

Rinnan alle jäävässä vyötärökorsettissa määritän yläreunan väljyyden mitatun rinnanalusmitan mukaan, tästä mitasta en poista enää mitään. Vyötärön ympärystä poistan asiakkaan koon, vartalotyypin ja korsetin käyttötarkoituksen mukaan 4-15 cm. Korsetin alareunaan jätän mitatun lantion ympäryksimitan ilman poistoja. Lisäksi kaavoitan keskitaakse 3-5 cm raon myöhempää kiristettävyyttä varten. On huomioitava, että olen valmistanut korsetteja aina jollekin tietylle henkilölle ja sovittanut ne valmistusvaiheessa, eli alkuperäistä kaavaa on ollut mahdollista korjata sovituksen jälkeen.

Oletko huomannut että ympärysmitoiltaan erikokoisilta ihmisiltä pystyisi kiristämään enemmän tai vähemmän pois ympärysmitoista?

Vartalon kokoon puristuvuudessa olen huomannut erittäin suuria eroja. Pienempiä ihmisiä ei voi suhteessa puristaa yhtä paljon kasaan, kuin suurempia. Yhtä tärkeä, kuin mittojen mukainen koko, on myös vartalotyyppi, eli pehmeän kudoksen määrä. Myös kiristettävyydessä, eli miten asiakas kireyden itse kokee, on suuria yksilökohtaisia eroja.

Oletko koskaan sarjonut korsetin kaavaa useampaan eri kokoon? Jos olet, millaisia sarjontasääntöjä olet käyttänyt? Esimerkkinä sarjottaessa korsettia koosta 34 kokoon 36 vyötärön ympärysmitta kasvaa N2001 mittataulukon mukaisesti 4cm eli sarjontasääntö on 4cm.

En ole sarjonut korsetin kaavaa useampaan eri kokoon.

Mitä poikkeavuuksia olet huomannut korsetin kaavoituksessa isojen ja pienien kokojen välillä? Vertailu esimerkkinä koot 36 ja 44.

Suurempia kokoja voi yleensä puristaa huomattavasti enemmän kasaan. Koossa 36 lähdän usein liikkeelle 4-6 cm kiristyksestä, koossa 44 10-12 cm.

Mitä muuta korsetin kaavoitukseen liittyvää haluaisit mainita?

Mielestäni korsetin kaavoituksessa tulee muistaa, että vartalon muodon tulee jatkua sujuvasti korsetin ylä- ja alareunan ulkopuolella. reunoja ei siis saa kaavoittaa liian kireiksi, jotta vartaloon ei muodostu ylimääräisiä makkaroita.